PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 2 (2621) — Poštnina plačana v gotovini — Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, sobota 2. januarja 1954 — Cena 20 lir

«S patološkim izzivanjem in trmo bartolijanskega kova pa je treba enkrat prenehati. Prav bi bilo, da bi odgovorni državniki v Italiji poskrbeli, da se povzročitelji izzivanj iz Trsta odstranijo».

ODGOVOR TREH ZAHODNIH VLAD NA ZADNJO SOVJETSKO NOTO

Pristanek na sovjetski predlog da se konferenca štirih začne 25. t.m.

Nota, ki je bila izročena včeraj v Moskvi, je kratka in pripominja, da so tri vlade dale navodila svojim visokim komisarjem o pripravah za konferenco

PARIZ, 1. — Tri zahodna poslaništva v Moskvi so danes izročila sovjetski vladi odgovor na zadnjo sovjetsko noto. V odgovoru sprejemajo sovjetski predlog, naj bi se konferenca štirih začela 25. januarja v Berlinu.

Note treh zahodnih vlad so enake. Besedilo francoske note je sledeče: «Francoska vlada potrjuje prejem note od 26. decembra, v kateri sovjetska vlada pristaja, da bo zastopana na sestanku zunanjih ministrov Francije, ZDA, Velike Britanije in Sovjetske zveze v Berlinu. Čeprav obžaluje, da sovjetska vlada ni sprejela predlaganega dneva 4. januarja, francoska vlada sprejema dan 25. januarja, ki ga predlaga sovjetska vlada.

Francoska vlada pristane tudi, da predstavniki visokih komisarjev razpravljajo o vprašanjih, ki se tičejo materialne priprave sestanka, vštevši vprašanje poslopja, kjer naj bo sestanek. V ta namen je francoska vlada dala francoskemu visokemu komisarju vsa potrebna navodila. Kar se tiče sedeža sestanka, je francoska vlada vedno mnenja, da poslopje, ki ga je uporabljala zavezniška nadzorstvena oblast, nudi vse potrebne ugodnosti.

Kar se tiče sestanka samega in vprašanj, ki se bodo proučila, je francoska vlada že sporočila svoje stališče v prejšnjih notah. Zato je mnenja, da ni potrebno povrniti se k tistim vprašanjem, o katerih se bo razpravljalo med zunanjimi ministri štirih držav».

Medtem je sovjetski visoki komisar Semjonov danes odpotoval iz Berlina v Moskvo, kjer ga bosta sprejela Malenkov in Molotov. Sodijo, da je bil Semjonov poklican v Moskvo, da dobi navodila za pripravo konference.

Predstavnik ameriškega državnega departmaja Henry Suydam je izrekel mnenje, da bo sovjetska vlada potrdila sprejem zahodne note. «Z druge strani — je dodal — določa zahodna nota dan konference in sedaj je treba določiti samo podrobnosti, ki so postranske važnosti».

Prihodnje dni bodo v Berlinu nadaljevali s pripravami, ker je sedaj dokončno določen dan konference. Vendar pa ne bo zaradi negotovosti, kar se tiče poslopja, v katerem naj bi bila konferenca, mogoče še temeljito nadaljevati s temi pripravami.

Medtem so v zahodnem Berlinu že prenotirane od 20. januarja dalje vse sobe v vseh glavnih hotelih. Jutri bodo občinske oblasti zahodnega Berlina razpravljale o nalogah, ki jih bodo morale izpolniti v zvezi s konferenco štirih. Tudi policija zahodnih sektorjev se pripravlja, da oskrbi primerno varnostno službo, zlasti kar se tiče spremstva udeležencev konference. V notranjosti poslopja, pa bodo za red verjetno skrbeli agenti zavezniške vojaške policije.

Agencija «Tass» je danes oddajala članek revije «Novoje vremja», ki poudarja, da je ključno vprašanje, ki se mora rešiti v letu 1954, omilitev mednarodne napetosti. V zvezi z bližnjo konferenco štirih piše list, da se novo leto začenja v pričakovanju «važnih diplomatskih razgovorov med štirimi velesilami. Pristanek na te razgovore je izsililo javno mnenje tistim politikom Zahoda, ki še vedno računajo na mrzlo vojno in na poslabšanje mednarodnih odnosov. Toda dejstvo samo, da se pripravljajo ti sestanki, predstavlja važen uspeh pobornikov miru med narodi».

London se strinja z indijskim ravnanjem v Panmunjomu

LONDON, 1. — V angleških pooblaščenih krogih izjavljajo, da je bila britanska vlada vprašana za mnenje glede postopka o izpraševanju posameznih ujetnikov glede vrnitve v domovino, ki ga je uvedla indijska komisija na Koreji. Britanska vlada je na tak postopek pristala pod pogojem, da se vse ostale prizadete zavezniške države s tem strinjajo in da se zajamči svobodna izbira ujetnikov ter da se to izpraševanje ne nadaljuje po 22. januarju, ko bodo morali biti vsi ujetniki izpuščeni. V londonskih uradnih krogih so mnenja, da so to rešitev molče odobrile vse vlade vojskujočih se držav. Zato domnevajo, da ne bo več prišlo do uradnih kolektivnih pojasnjevanj.

V krogih OZN so mnenja, da bodo 22. januarja spoštovali dogovor o premirju, ki določa, da morajo biti 22. januarja vsi ujetniki izpuščeni, in baje je Indija dala zagotovila v tem smislu. Ker pa se bo glavna skupščina OZN ponovno sestala v začetku februarja, bo lahko razpravljala o celotnem korejskem vprašanju.

Medtem javljajo iz Panmunjoma, da se je eden od 22. ameriških ujetnikov na Koreji, ki se ni hotel vrniti v domovino, premislil in danes so ga izročili združenemu poveljstvu. Ta ujetnik je izjavil, da je že mesec dni, ko se je želel vrniti, bal pa se je svojih ameriških tovarišev v taborišču, ki so bili oboroženi z bodali. 23. decembra, zadnji dan pojasnil, si ni upal zapustiti taborišča, ker so pri vratih bile skupine južnih Korejcev, ki nasprotujejo repatriaciji.

Bevan o Suezu

KAIRO, 1. — Voditelj levega krila britanske laburistične stranke Aneurin Bevan si je danes ogledal britanske vojaške naprave na področju Sueškega prekopa, nocoj pa je v prostorih indijskega poslaništva imel tiskovno konferenco, na kateri je izjavil, da upa, da bo prišlo do sporazuma med Anglijo in Egiptom o Sueškem prekopu, in da se sedanje težkoče ne zdijo nepremagljive.

Dejal je tudi, da ni proti vojaškim oporiščem, seveda, če država, kjer so ta oporišča, ni proti temu «Z druge strani pa ima Zahod pravico zahtevati take vojaške olajšave, kakor dela Sovjetska zveza s svojimi sosednimi državami», je dodal Bevan.

AUGUSTA, 1. — Eisenhower se je danes razgovarjal s skupino vladnih funkcionarjev, ki so sinoči prišli z letalom iz Washingtona v Augusto. Razgovarjali so se o poslanici o položaju v državi, ki jo bo predsednik prebral 7. januarja v kongresu.

Pred novo ofenzivo Hočiminhovih sil v Laosu?

Opazovalci so mnenja, da pripravlja Hočiminh sunek proti Luang Parabangu in Vientiane

HANOI, 1. — Francoski vrhovni poveljnik v Indokini general Navarre je v svoji novoletni poslanici vojakom izjavil, da bo borba v prihodnjih šestih mesecih trda, da pa lahko z zaupanjem pričakujejo zmago do poletja.

Hočiminhov radio pa je danes poudarjal, da je «ljudska armada za osvoboditev Laosa osvobodila obširno področje, ki se od Takheka razprostira 120 km proti severu in 80 km proti jugu». Radio je dodal, da so na tem področju važna ležišča kositra, ki jih izkoriščajo Francozi.

V pooblaščenih vojaških krogih izjavljajo, da je poldruga divizija dobro opremljenih Hočiminhovih čet razvrščena na gričih severnozahodnega Tonkina pripravljena na začetek ofenzive preti Laosu. Vojaški opazovalci menijo, da je namen Hočiminhovih čet napasti in ogrožati Luang Prabang, kjer je kraljevo bivališče, in Vientiane, ki je upravna prestolnica in sedež laoške vlade. Isti opazovalci so mnenja, da bo prihodnji napad mnogo važnejši od zadnje ofenzive.

Središče vojaške dejavnosti se je torej premaknilo proti Laosu. Francosko poveljstvo javlja, da so bili severno od Muong Khua 150 km severnovzhodno od Luang Prabanga srditi boji, pri čemer so bili nekateri Hočiminhovi oddelki prisiljeni umakniti se. Na tem področju se je v zadnjem tednu povečalo delovanje gverilcev. Francosko poveljstvo je mnenja, da hoče Hočiminh s tem napraviti diverzantsko akcijo v trenutku, ko druge enote ogrožajo utrjeno taborišče Dien Bien Pu.

O pogajanjih med Pakistanom in ZDA

KALKUTA, 1. — Pakistanski ministrski predsednik Mohamed Ali je danes zanikal govorice, da so ZDA začele pošiljati v Pakistan orožje in vojaško opremo, ki sta bila prej namenjena na Korejo.

Mohamed Ali je te izjave podal novinarjem, ko se je ustavil na letališču Dum Dum na poti v vzhodni Pakistan. «Razgovori z ZDA za morebitno vojaško pomoč — je izjavil Mohamed Ali — imajo še vedno poluraden značaj in sprejet ni bil še noben sklep. Z druge strani pa ne bi nobena ameriška vojaška pomoč povzročila obveznosti za Pakistan in ne bi predvidevala nobene protidajatve, kakor na primer dovolitev letalskih ali vojaških oporišč ZDA ali podpis vojaške pogodbe z ZDA. V bistvu bi sprejem take pomoči imel za Pakistan samo to posledico, da bi se Pakistan obvezal braniti se. Če Pakistan prosi za vojaško pomoč, dela to, ker se želi braniti in ohraniti svoje temeljne svoboščine.

Nato je ministrski predsednik izjavil, da je bojazen Indije glede vojaških pogajanj med ZDA in Pakistanom neupravičena tudi zaradi tega, ker Pakistan nima napadalnih namenov proti nobeni državi in tem manj proti Indiji.

Izrazil je nato prepričanje, da bi vojaško močan Pakistan predstavljal pozitiven element tudi za Indijo in za obrambo Indijskega polotoka v celoti, ter se je izrekel proti sklenitvi nenapadalnega pakta z Indijo, ker je mnenja, da bi ta pakt pomenil «postavljati voz pred volove». Vsekakor je izrazil prepričanje, da se nasprotja med Indijo in Pakistanom lahko prijateljsko, pravično in častno rešijo.

Glede nedavnih izjav, ki jih je v Washingtonu podal demokratični predstavnik Cellers o lahkoti, s katero bi Rusi ali Kitajci utegnili zavzeti Indijski polotok, je Ali izjavil, da je odločno prepričan, da bi se napadalec znašel pred «trdnim granitom».

LONDON, 1. — Zaradi slabega zdravja je konservativni poslanec Cranborne odstopil. Zaradi tega bodo morali v kratkem razpisati dodatne volitve tudi v njegovem volilnem okrožju. Skupno bodo dodatne volitve v treh okrožjih, ker sta bila pred kratkim dva poslanca imenovana za pera.

V Nairobiju je bila 26. in 27. decembra 1953 muslimanska konferenca za Vzhodno Afriko. Pri predsedniški mizi so od leve proti desni: Maulana Hinzur Hifzur Rehman, član indijskega parlamenta; Navab Sadik Ali Kan komisar za Pakistan v Nairobiju; Sajed Hussain Iman, pakistanski predstavnik in predsednik konference; dr. Jusuf, tajnik; Mafood Mackavi, arabski deegat; Sir Charles Mortimer, gost; Pokonci govori delegatom Sir Eboo Pirbhai, predsednik odbora za sprejeme.

INTERVJU MALENKOVA AMERIŠKI AGENCIJI «INTERNATIONAL NEWS SERVICE»

Moskva ponovno zahteva sporazum o atomski energiji

Izrazi velikega prijateljstva do ameriškega ljudstva - V ZDA sodijo, da je važnejši ton izjav kot njihova vsebina, ki ne pove ničesar novega Bevan o atomskem orožju

MOSKVA, 1. — Vsi moskovski listi objavljajo besedilo intervjuja, ki ga je dal Malenkov evropskemu ravnatelju ameriške agencije «International News Service», Kingsburyju Smithu.

«Kakšna so vaša voščila ameriškemu ljudstvu za leto 1954?» je vprašal Kingsbury Smith. Malenkov je odgovoril: «Iz najglobljega srca želim ameriškemu ljudstvu uspeh v razvoju prijateljskih odnosov z vsemi narodi in želim, da bi doseglo koristne rezultate v plemeniti stvari obrambe miru. Prav tako mu želim, da bi se mu posrečilo preprečiti vse poskuse kršitve miru».

Drugo vprašanje: «Upate, da bo novo leto obeleženo z okrepitvijo prijateljskih odnosov med ZDA in ZSSR?» Odgovor: «Predvsem je treba želeti izboljšanje odnosov med našima dvema deželama. Sodim, da ni objektivnih ovir za izboljšanje odnosov med ZSSR in ZDA v novem letu in za okrepitev tradicionalnih prijateljskih vezi med narodi naših dveh dežel. Upam, da tako tudi bo».

Tretje vprašanje: «Kako cenite možnosti ohranitve svetovnega miru in omiljenja mednarodne napetosti v letu 1954?» Odgovor: «Vsi narodi pričakujejo pravičen mir. Obstajajo tudi ugodne priložnosti za omiljenje mednarodne napetosti v letu 1954. Vlade, predvsem pa vlade velikih sil, ne morejo preslišati glasu ljudstev in rastoče borbe za dosego trdnega miru. Kar se tiče sovjetske vlade — je dejal Malenkov — delamo in bomo delali vse, kar bi omogočilo narodom, da živijo v miru, da se zmanjša mednarodna napetost in da se vzpostavijo normalni odnosi med obema državama».

Četrto vprašanje: «Kakšen najvažnejši korak bi bil po vašem mnenju lahko storjen v letu 1954 v interesu miru v svetu?» Malenkov je odgovoril: «Skleniti med velesilami in državami sporazum, po katerem bi se slovesno in brezpogojno obvezale, da ne bodo uporabljale atomskega orožja, vodikovega orožja in nobenega drugega orožja za množično uničevanje. Tak sporazum bi povečal možnost sporazuma o popolni odpravitvi atomskega orožja in o vzpostavitvi strogega mednarodnega nadzorstva nad izvajanjem prepovedi uporabe atomske energije v vojne namene. Sovjetska vlada — je nadaljeval Malenkov — sodi, da je obenem potrebno doseči sporazum, s katerim bi se znatno zmanjšala oborožitev vseh vrst in obseg oboroženih sil. Vse to bi nedvomno pripeljalo do zmanjšanja državnih izdatkov za vojaške potrebe in izboljšalo gospodarske pogoje narodov.»

Mnogi londonski listi objavljajo danes pod velikimi naslovi celotno besedilo intervjuja in ga komentirajo kot znak dobre volje do zahodnega sveta. Politični opazovalci pa ugotavljajo, da Malenkove izjave o odpravitvi atomskega orožja in zmanjšanje oboroževanja ne prinašajo ničesar novega v dosedanjem sovjetskem stališču.

V Washingtonu intervju ni povzročil istega vtisa kot oni, ki ga je pred približno dvema letoma dal isti agenciji Stalin. To razlagajo s spremembo ozračja, tako da izjave voditelja sovjetske vlade nimajo več tistega psihološkega učinka kot v Stalinovih časih. Vendar so v Washingtonu intervju sprejeli z zanimanjem in opozarjajo zlasti na dejstvo, da je bilo njegovo besedilo sporočeno sovjetskemu ljudstvu.

Uradnih komentarjev v Washingtonu še ni bilo, vendar presojajo v krogih državnega tajništva izjave predsednika sovjetske vlade kot gesto, naj pripravi ozračje na berlinski konferenci in nedvomno tudi «zasebne» razgovore o atomskih vprašanjih. Glede tega pravijo, da je ton odgovorov važnejši od njihove vsebine, ki ne prinaša ničesar novega. V glavnem pa presojajo intervju v okviru sovjetske «mirovne ofenzive», v tem pogledu pa ostaja skepsa washingtonskih krogov nespremenjena.

Tudi v Parizu še ni bilo uradnih komentarjev, vendar so Malenkove izjave v glavnem z zadovoljstvom sprejeli. Popoldanski tisk se z njimi obširno ukvarja.

V zahodnonemških vladnih krogih izražajo mnenje, da izjave predsednika moskovske vlade ne vsebujejo nobenega konkretnega znaka, iz katerega bi bilo mogoče sklepati, kako se bo Molotov ravnal na berlinski konferenci. Sodijo pa, da je mogoče iz intervjuja sklepati, da bo ZSSR z vedno večjo odločnostjo skušala priti do sporazuma o atomski energiji in o prepovedi atomskega orožja.

Tega vprašanja se dotika tudi novoletni komentar moskovskega radia. Komentator Boris Leontijev postavlja v njem zahtevo po strogem mednarodnem nadzorstvu nad atomskim orožjem, ki naj dejansko prepreči uporabo atomske energije v vojaške namene.

Voditelj angleške laburistične levice Aneurin Bevan pa objavlja v svojem tedniku «Tribune» članek, v katerem pravi, da je sovjetski pristanek na Eisenhowerjev predlog za razgovore med velesilami o uporabi atomske energije v miroljubne namene «dogodek, ki vzbuja mnogo upanja». Vendar poziva Bevan ZSSR, naj stori še en korak in sprejme Eisenhowerjev predlog o vzajemnem nadzorovanju atomskih tovarn.

Bevan poudarja, da podpis mednarodne konvencije, ki bi prepovedala uporabo atomskega orožja, ne bi pomenil zadostnega jamstva, kajti «mar Rusi res verjamejo, da bi se velika država, če bi prišla na rob poraza, količkaj pomišljala uporabiti vse orožje, ki ga ima, če bi z njim lahko popravila svoj položaj?» Zaradi tega je potrebno medsebojno nadzorstvo, ki bi jamčilo, da se atomsko orožje sploh ne proizvaja, pravi Bevan.

Mir in mednarodno sodelovanje je želja človeštva ob vstopu v novo leto

Kako so širom sveta pozdravili prihod novega leta - Novoletne poslanice državnikov - Avstrija pričakuje v novem letu dokončno svobodo - Komentarji britanskega tiska

V Jugoslaviji imajo ob priliki Novega leta tri dni praznik in vsi uradi so zaprti. Opolnoči ob prehodu v novo leto so povsod v Jugoslaviji poslušali poslanico predsednika republike maršala Tita, ki jo je prebral po radiu. Na številnih prireditvah pa je «Dedek Mraz» z darili razveselil otroke.

Širom sveta so s proslavami, veselimi prireditvami in z novimi upi stopili v novo leto.

Posamezni državniki pa so ob tej priliki brali po radiu novoletne poslanice v katerih so poudarjali željo in upanje človeštva do miru. V New Yorku je ogromna množica praznovala prihod novega leta med drugim z ogromnimi sprevodi po ulicah. Kljub hudemu mrazu se je po glavni newyorški ulici zbralo nad milijon ljudi, ki so priredili pravi pustni sprevod. Tudi v Londonu so do jutra prepevali in plesali po ulicah. Na Nizozemskem so novo leto pozdravili z umetnimi ognji in kresovi in prav tako so v veselju stopili v novo leto po drugih zahodnih prestolnicah in mestih.

V Moskvi so tudi v veselju pričakali prihod novega leta na številnih zabavah in prireditvah. Sinoči sta ministrski svet in centralni komite sovjetske partije priredila v Kremlju velik sprejem za najvišje osebnosti sovjetskega političnega sveta, za vojaške oblasti ter predstavnike znanosti in kulture. Na sprejemu je govoril Malenkov. Večina zahodnih diplomatov pa je pozdravila prihod novega leta v ameriškem poslaništvu v Moskvi.

Ob priliki Novega leta so odredili, naj bo za deset dni prost dostop v Kremelj za moskovske otroke. Šolarji si bodo lahko ogledali veliko sprejemno dvorano, kjer bodo priredili koncerte in zabave za otroke. Razstavljeni so tudi dragoceni zakladi caristične Rusije. Vsak otrok, ki bo obiskal Kremelj, bo dobil darilo.

Avstrijski predsednik Koerner in kancler Julius Raab sta v svojih novoletnih poslanicah izražala razočaranje, da preteklo leto ni prineslo Avstriji tako zaželene svobode. «Vendar — je izjavil predsednik — nam je staro leto prineslo nekaj napredka, zlasti na gospodarskem področju. Znatno smo povečali kmetijsko in industrijsko proizvodnjo in tudi naša zunanja trgovina se je znatno povečala».

Kancler pa je izjavil: «Obračamo pogled v berlinsko konferenco in upamo, da nam bo prinesla to, kar svet pričakuje: popustitev mednarodne napetosti. Borili se bomo še dalje za svobodo. Avstrijsko ljudstvo, ki je v preteklih letih pokazalo disciplino, je dalo lekcije tistim, ki so mislili, da bodo lahko naši učitelji».

Predstavnik sovjetske visoke komisije v Nemčiji Sergej Dengin je danes poslal novoletna voščila trem zahodnim visokim komisarjem v Berlinu. Ta običaj je bil opuščen, odkar je bilo leta 1948 prekinjeno delo štiristranske komandature in mesto razdeljeno na dva dela.

V vzhodnem Berlinu je vzhodnonemški predsednik Wilhelm Pieck priredil danes sprejem, na katerem je izjavil, da upa, da bo leto 1954 leto nemške združitve. Ministrski predsednik Otto Grotewohl pa je izjavil, da imajo vsi miroljubni Nemci dolžnost podpirati dopustitev skupnega predstavništva dveh republik na berlinski konferenci štirih po predhodnem sporazumu med obema vladama.

Ameriški visoki komisar v Nemčiji Connant je po bonnskem radiu izrazil željo, naj bi novo leto prineslo nemškemu ljudstvu združitev v svobodi, «ker je združena in svobodna Nemčija važna za trajen mir».

Danski ministrski predsednik Hans Hedfor je v svoji novoletni poslanici med drugim izjavil, da je Danska prav napravila, ko je zavrnila predlog NATO za določitev stalnega oporišča 200 zavezniških letal na Danskem, ter je izjavil, da namerava vlada, takoj ko bo imela možnost, okrepiti domače letalstvo. Govoril je nato o gospodarskem položaju in omenil težkoče, ki jih leto 1954 lahko prinese, ter poudaril nevarnost, ki jo predstavljajo carinske pregrade, ki so jih nekatere države postavile.

Tudi norveški ministrski predsednik Torp je govoril o gospodarskih vprašanjih Norveške, ter poudarjal potrebo uvažanja kapital za razvoj «donosne proizvodnje», ki bo lahko prenesla konkurenco. Ta proizvodnja bi pripomogla k nabavi tujih valut in k visoki življenjski ravni prebivalstva.

Torp je tudi poudaril, da je «močna obramba v tem trenutku potrebna, zato da se branimo pred katastrofo. Sprejeti moramo žrtve, ki so s tem zvezane, toda s časom se mir lahko gradi samo na zaupanju in razumevanju, na dobri volji in na medsebojnih koncesijah. Norveška vlada, je dodal Torp, bo vedno podpirala poganjanja za rešitev mednarodnih sporov».

Kanadski zunanji minister Lester Pearson je govoril o mednarodnem položaju in o francoskih dvomih v zvezi z evropsko obrambno skupnostjo. Dejal je, da so francoska obotavljanja razumljiva, toda «v vsakem primeru je treba najti rešitev, ker je praznina sredi Evrope nemogoča». Omenil je nato težave, ki ovirajo reševanje mednarodnih vprašanj, ter je dodal, da je treba «pokazati mnogo modrosti in potrpljenja za razvoj sile in sodelovanja demokratičnih držav».

Češkoslovaški ministrski predsednik Zapotocky je v svoji novoletni poslanici izjavil med drugim: «Sovjetski odgovor na Eisenhowerjev govor o atomski energiji je odprl svetle perspektive za popustitev mednarodne napetosti in za zmanjšanje vojaških bremen».

Govoril je zatem o gospodarskem položaju in je dejal, da se je petletni načrt zaključil z uspehom. Omenil je težave glede prehrane, in dejal, da je treba te težave pripisati dejstvu, da je poljedelstvo zaostalo za industrijo. O denarni reformi je dejal, da je sicer bila nepriljubljena, da pa je omogočila znižanje cen.

Fenjanški radio je preteklo noč oddajal novoletno poslanico severnokorejskega ministrskega predsednika Kim Il Sunga. Ta izjavlja, da «ZDA z vsemi sredstvi skušajo uničiti mir», ter je pozval severnokorejsko ljudstvo in vojsko, naj podvojita napore, da onemogočita načrte «ameriških vojnih hujskačev».

Britanski tisk gleda z optimizmom na začetek novega leta in poudarja, da so sedaj možnosti miru večje kakor v preteklem letu. «Medtem ko se je pred enim letom — piše liberalni list «News Chronicle» — zdelo, da ni druge rešitve razen tekmovanja v oboroževanju, obstaja danes sporazum, da se skuša temu napraviti konec. Perspektiva bodočih let nam daje mnogo vzrokov, da lahko mislimo, da je človeštvo sedaj zapustilo dolino in je prišlo na planoto». Laburistični «Daily Herald» piše: «Pred enim letom je še divjala vojna na Koreji. Lahko se je mislilo, da se bo vojna razširila. Mednarodni horizont je bil temen. Kdo bi tedaj imel pogum napovedati, da se bodo 1. januarja 1954 velike države pripravljale na sestanek okrog mize? Vse to se je zgodilo. Mir na Vzhodu, mir na Zahodu, bodočnost atomske energije so vsaj na dnevnem redu te konference. To je velika zmaga leta 1953. Državniki in vojaški poglavarji so opazovali prepad atomske katastrofe in so se z grozo umaknili». Bolj rezerviran pa je konservativni list «Daily Telegraph», ki poudarja srčno željo do miru in pravi, da je preteklo leto prineslo, če ne miru, vsaj konec vojne na Koreji. List govori nato o položaju v Keniji in Indokini in nadaljuje: «Gotovo bi bilo malo pametno domnevati, da je upanje do miru sedaj mnogo močnejše, toda to upanje obstaja in bo morda v letu 1954 postavljeno pred preizkušnjo».

«Times», «Financial Times» in «Yorkshire Post» pa pišejo predvsem o gospodarskem položaju v Angliji in poudarjajo potrebo po povečanju proizvodnje in zmanjšanju potrošnje.

„ANNO MARIANO" - novo vatikansko poslovno leto

RIM, decembra — *Med mogočnim zvonjenjem zvonov iz kupole sv. Petra in v pisanem srednjeveškem pompu se je papež Pij XII. 8. decembra v svojem «Packardu» sredi zaščitnega kordona prastarih helebard in najmodernejših motociklov «švicarske straže» peljal po ulicah Rima, da bi v begotnem krču drhtečim množicam rimskih tercijalk z balkona cerkve Santa Maria Maggiore naznanil novo poslovno leto Vatikana, tako imenovano «Marijino leto». Tercijalke so jokale, ena je celo, kakor piše italijanski tisk, «umrla» od razburjenja, ko je videla «Kristusovega namestnika» (v tem primeru je lahko umrla samo od pogleda na dolgi črni «Packard», ker papeža ni bilo videti). Poleg tercijalk se je križalo in klanjalo 38.000 pripadnikov 136 duhovniških redov, ki blagoslavljajo ljudi v 365 rimskih cerkvah, vtem ko so kardinali in Pellova vlada — v frakih, polnih vatikanskih odlikovanj, križev in trakov — sprejeli dvanajstega «pobožnega papeža» pred vrati z ognjemetom razsvetljene cerkve Santa Maria Maggiore. Od pobožne množice so se ko peklenšček razlikovali fratri iz «nemškega kolegija» v svojih kričeče rdečih kutah. Na to «peklensko» barvo duhovniškega oblačila je, kakor pripoveduje legenda, «obsodil fratre nemškega reda» njihov general že pred več stoletji, ko je red postal «leglo sramote in nedovoljenih dejanj». Da bi se razlikovali od ostalih duhovnikov, «nemški fratri» še zdaj nosijo «to oblačilo sramote». Ko so ti fratri gledali «sveto» fanfaronado po rimskih ulicah, se je morda v tem ali onem vendarle skrivaj oglasilo «bogokletno» vprašanje: mar samo jaz zaslužim to rdeče «sramotno» oblačilo — znak «nedovoljenih dejanj»?*

POSLI «SVETIH» LET

«Marijino leto» so prvikrat razglasili na tej zemlji, v resnici pa je sad bogatih vatikanskih izkušenj. Že v davnem srednjem veku so začeli papeži razglašati tako imenovana «sveta» leta, najprej vsakih 33 let, kolikor je živel Kristus. Vatikanske tiare so večkrat razglašale «sveta leta» po radiu, te svete objave pa so se zmeraj ujemale s krizo v blagajni sv. Petra. Da bi krize čimbolj omilili, so na široko razpredali poslovni aparat, z nalogo, da bi izkopal čim več prekopov, po katerih bi cekini tekli v papeške zakladnice. Kakor povsod kjer je preveč denarja, je vsako «sveto» leto rodilo tudi kak — prav nič sveti — finančni škandal.

Pij XII. je v svoji karieri zabeležil dobičkonosno izkušnjo s «svetim letom 1950». Zaslužek je znašal v «zdravi» valuti ameriškega dolarja več milijard. Vsak «odpustek», avdienca, procesija, pridiga in dviganje roke k «blagoslovu», ki ga je «Kristusov namestnik na zemlji» podelil romarjem, je zažvenketal z žvenketom zlata v blagajni sv. Petra. Papež Pacelli je star, «svetih let» pa ni moč razglašati vsako «Gospodovo leto», novega pa ne bo doživel; zato je bilo treba najti novo sredstvo za uporabo stare izkušnje in razglasili so «Marijino leto».

Gospodarski, reklamni in trgovski aparat Vatikana je stekel, vse posle pa kontrolira vrhovni poglavar osebno. V Pacellijevi rojstni vasi Onanu kroži med drugim govorica, da je Pij XII. v zbiranju denarcev zelo spreten, kadar pa jih je treba šteti, zelo skop. «Če v Italiji odpreš plinsko ali vodovodno pipo, če prižgeš luč, če sedeš v tramvaj ali naložiš denar v banko — zmeraj narašča zaslužek družine Pacelli», pravijo sodržavljani sedanjega papeža, ki so spoznali tudi njegovo skopost. Odposlanstvo vasi Onana je obiskalo Pija XII. Pacellija in ga zaprosilo, naj bi jim pomagal urediti njihovo vas. Prispevek pač ni bil v čast žepu vatikanskega poglavarja: dal je samo dva milijona lir. Občinski svetniki so se dolgo pomenkovali, kako bi ustrezno naložili prispevek svetega sinu svoje vasi. S tem denarjem pa so komaj zgradili tri javna stranišča «klošmerlovskega» tipa.

Pod preizkušeno kontrolo so torej sprožili komercialistični aparat svete stolice določili so poseben odbor za «Marijino leto» z nadškofom msgr. Traglijem na čelu, ki naj na podlagi trgovskih turističnih in verskih izkušenj «svetega leta 1950» organizira romanje v Rim iz vsega sveta, delitev «odpustkov», objavo posebne «Marijine molitve», akcijo «milodarov» v počastitev «Marijinega leta», trgovino in monopol «svetinjic», ki prinašajo «odpustke in zdravijo bolezni». Te svetinjice so deležne «vsemogočnega blagoslova» «svetega očeta papeža», samo če so izdelane v tovarni Loretto. Seveda, delnice te tovarne so v rokah Vatikana (tik pred razglasitvijo «Marijinega leta» so se ZDA Vatikanu hudo zamerile, ker so odredile visoko carino na ta izdelek «svetega» monopola). Traglijeva komisija, ki ima razen tega nalogo poskrbeti za turistična središča, kamor bodo hodili romarji, organizira potovanja, spremljave, avdijence in še celo vrsto ostalih «svetih» stvari.

V pomoč temu podjetju kardinala Traglie so oživili ustanovo «Peregrinatio Petri sedem» (Romanje k Petrovemu stolu), ustanovljeno v zadnjem «svetem letu». Sestavljena iz škofov in poglavarjev «Katoliške akcije» ima ta ustanova nalogo organizirati «ceneno» nastanitev romarjev po samostanih in semeniščih, da bi dobila Cerkev čim več dohodkov od turizma, privatni hoteli pa čim manj. Razen tega «Romanje k Petrovemu stolu» pripravlja avdijence pri papežu, kjer je treba ob vhodu obvezno plačati «Petrov novčič».

PETROV NASLEDNIK IN «KRALJ KONZERV»

Največ romarjev in denarja pričakujejo spomladi in poleti. Dotlej morajo podrobni načrt predložiti gospodarju podjetja Pacelliju, ki ima dovolj razlogov, da obdrži kontrolo v svojih rokah. Na to ga opozarja tudi nedavni primer. Ameriški milijonar, eden izmed stoterih «kraljev konzerv», «ni hotel videti Rima, ne da bi videl papeža» in zaprosil je za avdijenco. V vatikanskih uradih so ga opozorili, da bo avdijenca najlažja, če zaprosi zanjo namesto vizitke s čekom v dobro «Petrovega novčiča». Kralj je pač kralj, tudi če je kralj konzerv. In tako je mož plačal 2000 dolarjev. Monsignor uradnik v papeževem preddvorju je uredil zadevo z avdijenco in vpisal «novčič» v knjige: samo da je namesto 2000 dolarjev vpisal 20.000 lir. S «kraljevim» čekom, vrednim 1.300.000 lir, pa je odebelil svoj žep. Nesrečnik ni vedel, da meri Pacelli «težo» romarjev pred avdijenco. Preden je sprejel konzervnega mogotca, je dognal, da je številka 20.000 lir v knjigi vendarle «prelahka» in je pri blagoslovu, ko mu je vladar konzerv poljubil prstan, strupeno pripomnil: «Hvala za tistih 20 tisoč lir!» Mogotec pa je spet imel preveč občutljivo uho za številke in je odgovoril: «Motite se, Svetlost, 2000 dolarjev.» «Nezmotljivi» se je opravičil za «pomoto», češ da so v Vatikanu vajeni meriti vse z italijanskimi lirami. In monsignorja iz preddvorja so brez škandala vtaknili v neki spokorniški samostan.

(Nadaljevanje na 4. strani)

DOVOLJ JE patološkega izzivanja

Bartoli je tudi v svojem novoletnem «voščilu» še enkrat dokazal, da ne more iz svoje kože. Za razliko od svojih dosedanjih izjav o «mučeništvu» Istre si je tokrat izmislil «znanstvena preganjanja» v coni B. Spričo besede «giustizia», ki je kar mrgoli v vsakem stavku županovega voščila, pa se bo vsak Slovenec, vsak antifašist spomnil tiste «rimske pravice», ki je označena v naši zgodovini z ubijanjem, ropanjem, požiganjem, ječami in konfinacijami. Ta «giustizia» je zanj Rim in rimska in beneška «grandezza», ki da so jo spoznale jadranske obale v svoji zgodovini. Da, preveč so jo spoznale in si je zato ne želijo več. A govoriti danes o tej «grandezzi» Rima ter v isti sapi hinavsko golčati o «ragionevole accordo con il popolo vicino» in to ljudstvo pozvati, naj pozabi na Dolino, Zgonik in Nabrežino zavoljo Kopra, Izole in Pirana, obregati se ob «mozaik narodov» in jih učiti, kaj smejo in ne smejo glede Trsta v imenu oseminštiridesetmilijonskega naroda itd., pomeni danes provocirati, pomeni vztrajati v zaletavanju z glavo v zid, pomeni nadaljevati novembrski poskus, ki se je končal v krvi.

Lahko trdimo, da so vsi dogodki v Trstu po 8. oktobru dokazali, da Trst noče Bartolijeve Italije in njene «svobode», ki je zanj najbolj črna možnost.

Bartoli pa naj bi imel toliko občutka sramu, da bi že enkrat molčal o «sporazumevanju med narodi». On k sreči nima vsaj formalno nobene besede v ostalih petih naših občinah, toda v tržaški — ko je že z glasovi, ki so mu jih s krivičnim zakonom o volilnih imenikih poskrbeli tisti Angleži, ki jih imenuje «perfidne» itd., postal župan — bi moral imeti vsaj toliko najelementarnejšega čuta za oliko (ko ga nima za elementarne človeške pravice), da bi se potrudil vsaj razumeti jezik dobre tretjine svojih občanov. V svojem uradu, v svoji službeni dolžnosti naj začne s sporazumevanjem, ki ga je doslej nadomeščal s šovinističnimi izbruhi nacionalne mržnje in javno v občinskem svetu pošiljal Slovence, naj gredo govorit svoj materni jezik na «altipiano».

Glede nasveta Jugoslovanom, da ne bodo mogli obraniti svoje dežele brez «iskrenega oseminštiridesetmilijonskega prijatelja, ki je pripravljen na vse solidarnosti», pa tudi Bartoli dobro ve, da tega «prijatelja» vsaj doslej — razen častnih izjem — nismo poznali drugače kot po londonskih tajnih in javnih sporazumih, po pohodih in ubijanjih. Zato si od njega — če že njegovi bartolijanski državniki nočejo prijateljstva — ne želimo drugega, kot da preneha s politiko pripravljanja novih osvajalnih pohodov.

Strinjamo pa se z Bartolijem, da je italijanska vzhodna meja «absurdna» in «nenaravna». Tako je. In takšna bo ostala, dokler bo rezala v živo strnjeno slovensko narodnostno ozemlje, to je, dokler ne bo pomaknjena tja, kjer je na etnografskem zemljevidu člana Bartolijeve «Giunte» začrtana narodnostna meja med Slovenci in Italijani. To pa je pri Čedadu in Tarčentu.

S patološkim izzivanjem in trmo bartolijanskega kova pa je treba enkrat prenehati. Prav bi bilo, da bi odgovorni državniki v Italiji poskrbeli, da se povzročitelji izzivanj iz Trsta odstranijo. To patološko trmo so namreč opazili tudi še mnogi v irredentističnem taboru.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so bili leta 1942 boji gorenjskih partizanov z Nemci.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, sobota 2. januarja
Makarij, Zlatan
Sonce vzide ob 7.47 in zatone ob 16.32. Dolžina dneva 8.45. Luna vzide ob 5.31 in zatone ob 13.54.
JUTRI, nedelja 3. januarja
Genovefa, Slavomir

PREUSMERITEV AVSTRIJSKEGA TRANZITA NA SEVERNA PRISTANIŠČA

ZARADI POLITIČNEGA ŠPEKULANTSTVA izgublja tržaško pristanišče kliente

Neposredni vzroki: birokratski italijanski sistem pristaniških tarif; politično ignoriranje Južne železnice; pomanjkanje zadostnih rednih pomorskih prog in mornarice

Trst postopoma izgublja svojega najvažnejšega klienta — Avstrijo. Mnogokrat smo že objavili statistične podatke, ki dokazujejo to trditev, ker številke jasno govore o zelo resnem padcu tržaškega tranzitnega prometa. Ta padec pa je najbolj občuten ravno pri Avstriji. 1952 leta je šlo 64 odst. avstrijskega izvoza ali uvoza iz prekomorskih dežel skozi Trst in le 32 odstotkov skozi nemška pristanišča. Za lani ne razpolagamo s podatki za celo leto vendar lahko dobimo zelo točno sliko, če primerjamo samo podatke za prvega pol leta. Od januarja do junija je šlo od celokupnega avstrijskega uvoza in izvoza, usmerjenega v prekomorske dežele skozi Trst le še 40 odstotkov. Avstrijski promet s Trstom je tako 1952. leta dosegel 1,82 milijona ton, lani pa v pol leta le 0,7 milijona ton. Iz teh številk je jasno razvidno, da je avstrijski promet močno padel, in moramo upoštevati, da je padel v letu dni promet tržaškega pristanišča za okrog tričetrt milijona ton in da gre skoro ves ta padec na račun Avstrijcev.

Istočasno ko se niža avstrijski promet s Trstom pa raste promet proti Hamburgu, Bremenu in ostalim severnim pristaniščem. Pa tudi obseg avstrijskega uvoza in izvoza stalno raste. Vsa ta dejstva govore, da so se Avstrijci počasi naveličali pritoževati nad Trstom in so ubrali tiste poti, kjer znajo bolje ravnati in kjer ne zadevajo na tolike težave.

Celo «Giornale di Trieste» je bil prisiljen priznati, da je eden izmed odločilnih vzrokov za to žalostno stanje v tem, da ima na primer Bremen dva delovna turnusa brez povišanja tarif, da so tam tarifne postavke izredno enostavne in vedno enake brez vsakih posebnih doplačil, katerih v Trstu kar mrgoli, tako da lahko v nemškem pristanišču spediter vnaprej popolnoma točno izračuna, koliko bo plačal na koncu operacije. Končno in to je najvažnejše, najvažnejša konkurenčna pristanišča imajo izredno veliko število rednih pomorskih prog, saj jih ima na primer Hamburg že 14 več kot pred vojno.

Številne izjave odgovornih osebnosti in razna poročila iz Hamburga govore o tem, da nameravajo Avstrijci močno okrepiti promet skozi to pristanišče. Poleg tega pa gre nemška gospodarska politika v isto smer in si Nemčija skuša na vsak način zagotoviti tranzitni promet. Nemci so šli tukaj tako daleč, da so ustanovili posebne devizne olajšave za blago, katerega nemški trgovci kupujejo ali prodajajo za tranzit. Te olajšave so enake kot za trgovce, ki kupujejo blago za Nemčijo. Banke bodo tako dale trgovcem devize za nakup blaga v neki tuji deželi, nemški spediter bo nato to blago poslal skozi Nemčijo v tranzitu v tretjo deželo in poravnal bančni kredit v valuti končnega kupca.

To so izredno velike gospodarske ugodnosti in ni dvoma, da bodo močno pospešile tranzitno trgovino Avstrije skozi nemška pristanišča.

Ob tako ostri konkurenčni ofenzivi severnih pristanišč bi se moral Trst resno zganiti, ker bo drugače prepozno. V gospodarstvu pač velja rek, da je klienta lahko izgubiti, zelo težko pa ga je spet pridobiti. Po dolgem oklevanju bi bilo treba vendar končno rešiti vprašanje pristaniških tarif. Ni bilo gospodarske manifestacije, tiskovne konference, velesejma itd., da ne bi Avstrijci izrabili prilike in protestirali proti kaosu, ki vlada v tem pogledu v tržaškem pristanišču, kjer je tarifni sistem kopija italijanskega. Ta kaos je treba dokončno in odločno pregnati in uvesti enotne tarife, v katere bodo že vnaprej vključene vse številne postavke. Polovično urejevanje tarifnih postavk, katerega so napravili še poleti, je nezadostno in ne vzdrži konkurence.

Tržaški gospodarski krogi bi morali končno enkrat povedati resnico o železniških zvezah. V pristanišču niso nikaka skrivnost metode, zaradi katerih gre promet skoro izključno po italijanski železnici. To tudi ni čudno, saj upravljajo pristanišče in železnice rimski uradniki. Dokončna obnovitev prometa po Južni železnici, za kar kažejo Avstrijci in Jugoslovani izredno zanimanje, o čemer pa zaradi političnega špekulantstva uradni Trst noče nič slišati kljub temu, da bi rešitev tega vprašanja Trstu izredno koristila in bi pomenila znaten uspeh ter bi v veliki meri približala avstrijsko zaledje Trstu in tako onemogočila nemško konkurenco.

Najbolj brezupno pa je vprašanje tržaške mornarice. Trst je že zamudil dobro priložnost in lahko sedaj samo še obžaluje izgubljeno priliko. Američani so dali Trstu izredno visoko pomoč za gradnjo ladij. Tržaški «italianissimi» pa so to pomoč v obliki novih modernih ladij poslali «ljubeči materi domovini». V pristaniškem registru je vpisanih tako malo ladij, da ne predstavljajo resen gospodarski faktor niti po številu na teh ladjah zaposlenih mornarjev, še manj pa lahko pripomorejo k rešitvi perečega vprašanja pomorskih zvez. Pa vendar bi se tudi tu lahko napravilo še mnogo, če bi se skušalo pritegniti čim več tujih pomorskih družb in omogočiti Avstrijcem, Švicarjem in drugim, da bi izbrali Trst za sedeže mornarice, katere nameravajo graditi. Primer s Panamo sicer vsem smrdi, vendar bi se na podobni osnovi lahko napravilo marsikaj koristnega brez umazanih špekulacij.

Vsa ta vedno bolj pereča vprašanja pa je žal nemogoče rešiti, če ne postane tržaško pristanišče bolj samostojno in če ne bo mogel Trst sam odločati o svoji usodi.

Dedek Mraz pri Sv. Jakobu

«Dedek Mraz» je bil letos res zelo agilen. Napotil se je skoraj v vse naše vasi in mestne okraje, zbral okrog sebe ves otroški svet in mu poleg pametne besede in prijetne zabave razdelil tudi tradicionalna darila. Veselje in radost otrok sta bili povsod veliki. Kar poglejte te malčke, zbrane v res velikem številu v dvoranici v Ul. Montecchi, kako jim žare oči med lutkovno predstavo, ki jo je zanje pripravil «Dedek Mraz».

Mrzel uvod v novo leto

Kljub številnim voščilom za najboljše, bi se lahko že na prvi dan novega leta pošteno pritožili. Zmeren veter, ki je pihal na Silvestrovo se je namreč v noči na 1. stalno stopnjeval, tako da se je proti jutru, ko so se razhajali številni praznovalci Novega leta, razrastel v pravcato burjo, kakršne v tokratni zimi še nismo imeli. Višek je dosegla burja včeraj popoldan proti večeru in v pozni noči, ko je od časa do časa pihala s hitrostjo do 100 in tudi več kilometrov na uro. Popolnoma jasno, da so bile mestne ulice zaradi tega dokaj prazne, toliko bolj pa so bili zato seveda polni razni lokali kot kavarne, bari in kinematografi. Termometer je v mestu zdrknil na 1 stopinjo in še manj, v zgornji tržaški okolici pa celo pod ničlo. (Edini, ki je imel visoko temperaturo je bil, kot vse kaže naš župan. Drugače si je namreč težko razlagati njegovo novoletno voščilo meščanom).

PLANINSKI PLES
16. I. 1954.

NEUMESTNO SAMOHVALISANJE OBČINSKE UPRAVE

JAVNA DELA PRI SV. JAKOBU še zdaleč ne odgovarjajo potrebam

Številne ulice v tem mestnem predelu so še vedno brez zadostne razsvetljave in s slabim cestiščem - Pomanjkljivosti pri obnavljanju Istrske ulice

Pred dnevi smo objavili poročilo podžupana Visintina, ki v občinskem odboru odgovarja tudi za javna dela, v katerem je hotel dokazati, kako občinska uprava skrbi za delavski okraj Sv. Jakob. V tem poročilu so združena vsa dela, ki jih je občinska uprava napravila v zadnjih letih, dela, ki so v teku in dela v načrtu. Poročilo podžupana je bilo namenjeno predvsem prebivalcem tega mestnega okraja, ki že vsa povojna leta zahtevajo od občine večjo pozornost potrebam Sv. Jakoba. Že večkrat smo v našem listu ugotovili, da demokrščanska občinska uprava skrbi predvsem za tiste mestne okraje, kjer živijo v večini bogatejši ljudje, da so bila v poslednjih letih izvedena dela, ki niso bila nujnega značaja, da je ustanova SELAD, pri kateri ima tudi občinska uprava precej besede, saj je podžupan Visintin član vodstva SELAD, napravila vrsto trenutno nepotrebnih del. Pri tem naj omenimo težke milijone, ki so jih potrošili za otroško igrišče v Ulici sv. Mihaela, kjer so zgradili nekakšen monumentalen otroški park. Zakaj ne bi s temi milijoni raje izvedli res koristna javna dela, zakaj ne bi z njimi uredili slabe ulice in poti pri Sv. Jakobu, na Pončani in v drugih predmestnih okrajih? In vse tiste milijone, ki so jih potrošili za novo asfaltirano cesto od glavne obmorske ceste pri Cedasu proti gornji avtomobilski cesti, ki pelje na Kontovel? Ali ne bi bilo bolje, da bi vse te milijone uporabili drugje? Znano je, da je bila ta cesta napravljena vzporedno z zidanjem nekaterih gosposkih vil. Poleg tega je ACEGAT takoj poskrbel tudi za javno električno razsvetljavo te nove ceste, ki služi samo nekaterim gospodom. Kako to, da so bili tako hitri pri zgraditvi nove ceste in pri napeljavi javne cestne električne razsvetljave in drugih uslug, ko je splošno znano, da so pri Sv. Jakobu in v drugih predmestjih cele ulice z neurejeno in nezadostno električno razsvetljavo, da je še mnogo ulic, ki čakajo že leta in leta na obnovitev cestišča?

Vsa ta vprašanja se danes postavljajo občinski upravi, ki skuša z enim demagoškim poročilom zadostiti zahtevam in protestom prebivalstva ne samo Sv. Jakoba, ampak vseh predmestnih okrajev.

Glede del pri Sv. Jakobu pa moramo še enkrat opomniti, da so bila ta dela vedno pomanjkljiva in da so se tista dela, ki so se začela vlekla v nedogled. Vzemimo samo primer obnavljanja Istrske ulice. Ta dela so se po dolgem odlašanju začela proti koncu poletja, namesto da bi se začela že v pomladanskih mesecih, kot je bilo to dolgo prej sporočeno. Toda delo je šlo tako počasi, da so do zime končali le prvi del, ki gre od začetka ulice do Industrijske ulice. Drugi del pa, od Industrijske ulice do Trga Pestalozzi, so začeli delati v polnem zimskem času. Sedaj so z mehaničnimi napravami razrili ves del ceste, ki jo nameravajo obnoviti in tako razrita predstavlja nevarnost za vse prebivalce in predvsem za otroke. Prvo deževje je jarke skoraj napolnilo, tako da so bili prehodi skoraj nemogoči. Zasilni leseni mostiči pa so tako površno izdelani, da so za pešce skrajno nevarni. Prebivalstvo Sv. Jakoba je zaskrbljeno zaradi takšnega stanja osrednjega dela ulice tudi zaradi svojih otrok, ki hodijo v šolo. Znano je, da je prav na tem delu ulice glavna osnovna šola, v katero zahaja večina otrok. Razrita cesta in razriti pločniki, negotovi začasni leseni mostiči in razmetano kamenje predstavljajo za otroke osnovnih šol veliko nevarnost, posebno še sedaj v zimskih mesecih, ko piha burja in ko so v deževnih dneh tla zelo spolzka. Toda vse pritožbe so zaman, ker je nemogoče pričakovati, da bo podjetje v zimskih vremenskih neprilikah lahko delo zaključilo v najkrajšem času. Treba bo čakati prve pomladanske mesece in šele tedaj, če bodo z deli pohiteli, jih bodo lahko v zadovoljstvo vseh tudi končali.

Zato je zaman vsako hvalisanje demokrščanske občinske uprave za skrb za predmestne okraje in predvsem za skrb delavskega okraja Sv. Jakoba. Občinski upravitelji bi se morali zavedati, da jim položaj nalaga dolžnosti do vsega prebivalstva ne glede na socialni položaj, da bi morali biti delavski okraji, ki so bili do sedaj najbolj zapuščeni, prvi na vrsti pri obnovitvenih delih. Hkrati pa moramo ponovno opozoriti pristojne urade in ustanove, naj bodo budni nad izvajanjem del po nekaterih zasebnih podjetjih, ki neupravičeno zavlačujejo naročena jim javna dela in ne izpolnjujejo pogodbenih obvez. Ta podjetja špekulirajo z delovno silo, zaposlujejo manj delavcev, kot bi jih lahko zaposlila, da se s tem izognejo večjim socialnim dajatvam.

Lanski uspehi zavezniške čitalnice

Zavezniško čitalnico v Ul. Trento je lani obiskalo okrog 90.000 oseb, kar pomeni 300 na dan. Med obiskovalci je bilo največ študentov, pa tudi pripadnikov svobodnih poklicev in delavcev.

Čitalnica ima sedaj okrog 10.700 knjig, sprejema redno okrog 400 raznih revij in časopisov ter ima zanimivo zbirko gramofonskih plošč, ki šteje okrog 800 albumov in na stotine posameznih plošč. Letos je izposodila okrog 19 tisoč knjig.

Delovanje zavezniške čitalnice je obsegalo tudi razna druga področja. Stalno je občinstvu na razpolago za različna pojasnila in proučevanje. Posredovala je pri kulturni izmenjavi s tujino ter priredila številne brezplačne tečaje angleščine v Avditoriju in pri raznih združenjih in ustanovah.

Nezavesten poleg vespe

Ob 23.15 na Silvestrov večer so sprejeli v glavno bolnico na I. kirurški oddelek 23-letnega Josipa Žužka iz Mavhinj št. 16. Našli so ga nezavestnega na cesti pri Praprotu, blizu njega pa vespo. Verjetno je Žužek zletel z motorja, a vzroki niso še znani, ker ne govori. Pobil se je po čelu in bradi in ima močan pretres možganov. — Zdravniki pravijo, da bo ozdravel v 30-40 dneh.

SPREJETJE NOVEGA PRAVIČNEGA ZAKONA

Tudi gospodinjske pomočnice bodo dobivale trinajsto plačo

Razen tega bodo dobivale tudi odpravnino in dopuste ter se jim bo skrajšal delovni čas

Gospodinjske pomočnice in sploh vse osebje, ki je v službi pri tako imenovani gospodi, je bilo doslej v primeri z vsemi delovnimi strokami močno zapostavljeno. Posebno gospodinjske pomočnice so bile popolnoma prepuščene raznim muhavostim svojih gospodinj ter brez vsake socialne zaščite. Šele predlanskim se je njihov položaj nekoliko izboljšal, ko so dobile pravico do bolniškega zavarovanja, za katero morajo prispevati tudi gospodarji.

V Trstu so bile pri tem najbolj prizadete ravno Slovenke in Furlanke, ki so predstavljale večino gospodinjskih pomočnic ali služkinj, kot so jih svoj čas imenovali. Sedaj pa se bo njihov položaj precej izboljšal. V rimskem parlamentu so končno sprejeli nov zakon o vsem gospodinjskem osebju, kamor se prištevajo razni služabniki, vrtnarji in seveda tudi gospodinjske pomočnice. Za sedaj je italijanski uradni list objavil zakon, po katerem pritiče temu osebju božična nagrada oziroma 13. plača. Pričakovati je, da bodo ta zakon raztegnili tudi na Trst, saj je že postal običaj, da se vsi zakoni raztegujejo na Trst.

Omenjeni zakon, ki govori o izplačilu 13. plače, pa vsebuje še nekaj drugih določb. Predvsem deli vse osebje, ki je zaposleno pri domačem gospodinjstvu, v dve veliki skupini, to je v osebje, ki ima uradniški značaj in je trajno zaposleno, kot so domači učitelji, otroške varuhinje, spremljevalke, bolničarke, dojilje, gardaroberke, sobarice itd., v drugo skupino pa spadajo gospodinjske pomočnice, ki opravljajo vsa dela na splošno. Po tem zakonu se bodo znatno izboljšali delovni pogoji vsega tega osebja. Osebje, ki ima uradniški značaj, bo delalo samo 48 ur na teden ter bo vzeto stalno na delo po določeni preizkusni dobi. Same gospodinjske pomočnice, ki spadajo v drugo skupino, pa bodo delale po 10 ur na dan, ali povprečno 60 ur na teden. Posebne določbe bodo veljale za izredno, prazniško in nočno delo. Novi zakon določa tudi odpravnino v primeru odpusta, plačan letni dopust, dopust v primeru poroke itd. S tem so sindikalne organizacije dosegle precejšen uspeh, saj so njihove zahteve prodrle.

Položaj gospodinjskih pomočnic pa se bo izboljšal tudi že zaradi samega dejstva, da jih danes primanjkuje, ker prihajajo samo iz Furlanije in ne več s Krasa, Vipavske doline, Gornjega Posočja itd., kot se je dogajalo prej in ko je bilo zato mnogo več ponudbe kakor povpraševanja po njih. Ravno zaradi tega ne morejo več gospodarji groziti gospodinjskim pomočnicam stalno z odpustom ter jih izkoriščati in izsiljevati. Tako bodo imele tudi gospodinjske pomočnice delovno pogodbo, katero bosta morali obe strani spoštovati. To, kar so gospodinjske pomočnice že takoj po osvoboditvi dosegle v novi Jugoslaviji, postaja tako vsaj delno stvarnost tudi pri nas.

Trst na kolesih

Po zadnjih podatkih urada za vpisovanje motornih vozil je razvidno, da ima Trst 22.081 motornih vozil, in sicer: 7669 limuzin, 183 avtobusov, 2260 kamionov, 287 prikolic, 1933 motornih koles (motociklov), 8481 lahkih motornih koles (skuterjev), 1268 raznih motornih tovornikov. To je brez dvoma do sedaj rekordna številka motornih vozil v našem mestu. Toda številke nam kažejo, da so majhni motorčki zasedli prvo mesto, čeprav so zadnji prišli v promet.

Podatki omenjenega urada nam tudi prikazujejo, da od vseh motornih vozil v mestu prevladujejo «Vespe», ki jih je 4716, nato pridejo avtomobili «Topolino» (3512), «Lambrette» (2371) itd. Po znamkah prevladuje FIAT, ki beleži 6263 motornih vozil. K vsem tem vozilom naj dodamo še vsa vozila ameriških in britanskih vojakov ter vozila ameriške in britanske vojske, ki krožijo po mestu, pa bomo videli, da postajajo tržaške ulice že pretesne za vzdrževanje tako velikega prometa. Ugotovljeno je, da se je promet motornih vozil v zadnjih šestih letih skoraj pošestoril.

Protest delavcev CRDA proti slabemu obedu v menzi

Delavstvo v ladjedelnici Sv. Marka ni imelo veselih praznikov. Izjave predsednika CRDA inž. Smeraldija o slabih perspektivah za nova naročila ter posredni namig o možnosti novih odpustov sta povzročila veliko zaskrbljenost.

Da se je poslabšal položaj v primeri z lanskim letom, priča tudi dogodek z menzo, ki se je pripetil na zadnji dan starega leta. Prejšnja leta je ravnateljstvo poskrbelo za priboljšek v menzi dan pred božičem. Delavci so pričakovali, da jim bodo v menzi dali kaj boljšega tudi letos, toda zaman. Zato pa so bili prepričani, da bodo dobili priboljšek za Silvestrovo. Šli so v menzo, toda dali so jim samo krožnik «mineštre» z običajnim zeljem. Delavce je to tako ogorčilo, da so pustili kosila nedotaknjena ter so s tem napovedali nekako «gladovno» stavko.

Čedna «prijatelja» kmalu pred sodiščem

V petek, 25. decembra, to je prav na božič, je pozno zvečer 46-letni Aldo Querel, iz Skednja, Ul. Soncini 51, popival z nekim svojim prijateljem v raznih gostilnah v Istrski ulici. Med potjo iz ene gostilne v drugo je zapazil, da sta jima sledila dva mladeniča. V zadnji gostilni sta se Querel in njegov prijatelj začela pogovarjati z mladeničema in sta jima celo ponudila vina. Vsi štirje so nato odšli iz gostilne. Querel pa je povabil «dva prijatelja» še na kavo, ko je njegov prijatelj že krenil proti domu. Toda med potjo sta nehvaležna mladeniča napadla Querela, ga zavlekla na neko dvorišče in ga začela pretepati. Ko sta odšla se je Querel znašel na tleh, ves pobit, brez čevljev in denarnice, v kateri je imel 15.000 lir. Naslednje jutro je prijavil stvar policiji in se šel zdravit v glavno bolnico.

Organi javne varnosti so po skrbni preiskavi prišli na sled napadalcem in prijeli 26. decembra 24-letnega Stellia Bisiacchija iz Ul. Molin a Vento 45 in 26-letnega Angela Gherlizzo iz Ul. Gradi 1. Skraja sta oba vse tajila, ko pa so jima pokazali Querelove čevlje, ki so jih bili našli v Bisiacchijevem stanovanju ter okrvavljen plašč v stanovanju Gherlizze, sta priznala, da sta se mudila s Querelom, toda zaradi napada in čevljev sta metala krivdo drug na drugega. Oba pa sta zanikala tatvino. Zdaj so ju izročili sodnim oblastem in se bosta morala zagovarjati zaradi ropa in pretepa.

Pomorščaki bivše a.o. mornarice zahtevajo rešitev vprašanja pokojnin

Vprašanje pokojnin pomorščakov, ki so služili na bivših avstro-ogrskih trgovskih ladjah, kljub vsem protestom še vedno ni rešeno. Kot smo že pisali, so ti pomorščaki zahtevali, da bi lahko doplačali prispevke za pokojnine za tista leta, ko so bili zaposleni na avstro-ogrskih ladjah, s čimer bi seveda dobili pravico do višjih pokojnin. Razen tega pa so tudi zahtevali, da jim priznajo službena leta za službo, opravljeno na vojnih ali militariziranih ladjah ter da jim za pokojnine ta leta štejejo za dvojna, kakor je to veljalo za italijanske pomorščake.

Razredni sindikati so svoj čas poslali te zahteve italijanskemu ministrstvu za trgovsko mornarico. To ministrstvo je sindikatom odgovorilo, da bi se dalo to vprašanje rešiti. Kasneje je ministrstvo še enkrat pisalo, da stvar proučuje, da pa je treba izpopolniti zakon od 25. julija 1952. S tem je ministrstvo vsaj pristalo na to, da je treba izenačiti pokojnine pomorščakov bivše avstro-ogrske mornarice s pomorščaki italijanske mornarice. To pa ni dovolj, kajti vprašanje je treba tudi rešiti, ker več sto pomorščakov živi v slabih življenjskih razmerah zaradi nizkih pokojnin. Zato bi bila dolžnost vseh sindikalnih organizacij ter Zveze italijanskih pomorščakov, da podprejo akcijo Razrednih sindikatov.

Glavni odbor Zveze vojnih invalidov NOV vošči vsem svojim članom in sotrudnikom srečno in uspehov polno novo leto.

SILVESTROVA IN NOVOLETNA ČRNA KRONIKA

Zagonetka z avtom znamke fiat 15710

Avto pod cesto toda brez voznika in brez dokumentov Zagonetna nesreča se je dogodila na cesti blizu Padrič

Tiskovni urad civilne policije je javil, da se je na Silvestrovo, od polnoči do 8. ure 1. 1954, zgodilo 6 prometnih nesreč, od katerih 3 z ranjenci, 3 pa samo s poškodbami vozil.

Da bo na Silvestrov večer in Novo leto več prometnih in drugih nesreč je lahko vsakdo pričakoval, nihče pa ni mislil, da jih bo toliko. Pri Rdečem križu so imeli te dni polne roke dela, prav tako pa tudi prometna policija, ki je bila stalno naokrog zaradi prometnih nesreč in kraje avtomobilov in drugih prevoznih sredstev. Pravijo, da so na Silvestrovo neznanci odpeljali kar 20 prometnih vozil, motorjev in avtomobilov in se z njimi vozili, dokler je bilo bencina, nato pa so jih pustili na cestah pri Miramaru, Sv. Ivanu, na cesti proti Bazovici in tako dalje. Zaskrbljeni lastniki, ki jim je bil na ta način pokvarjen večer, so seveda takoj obvestili policijo, ki je poleg drugega dela morala iskati še ta vozila in jih vračala njihovim lastnikom.

Prav gotovo je najbolj zanimiva, obenem pa tudi zagonetna nesreča, ki se je pripetila na cesti pri Padričah. Ko se je včeraj ob šestih zjutraj peljal z lambretto 22-letni Luciano Malalan iz Trebč 65 po avtocesti proti Padričam in bil že blizu vasi, ga je prehitel avto FIAT 1100 z evidenčno tablico TS 15710, toda takoj, po nekaj metrih je najprej krenil na levo stran ceste, nato na desno, podrl drevesce ob cesti in se zvrnil v dolinico ob cesti. Malalan je takoj pohitel, da bi pomagal ponesrečencu, a v avtomobilu ni bilo žive duše, niti v bližini čeprav je iskal vse naokrog in klical. Zaskrbljen je takoj pohitel s svojim vozilom na poveljstvo policije na Opčine ter tam povedal, kar je videl. Organi javne varnosti so takoj odšli na omenjeni kraj, preiskali vse naokrog, pa tudi oni niso našli nikogar. V avtomobilu ni bilo nobenih dokumentov, nobene sledi nikjer naokoli. Avto je zelo poškodovan in so ga odpeljali v garažo policije v Trstu.

Kako je prišlo do nesreče in zakaj pravzaprav gre, še nihče ne ve. Kar je povedal Malalan na policiji se zdi skoraj neverjetno. Kdo bi namreč mogel tako naglo skočiti iz avtomobila in izginiti? In zakaj? Čudno je tudi to, da se do sinoči ni še nihče javil kot lastnik omenjenega avtomobila. Vsaka ugibanja so odveč, vsaj dokler se ne bo izvedelo, čigav je pravzaprav avto. Tega pa včeraj ni bilo mogoče izvedeti, ker je bil zaradi praznika zaprt urad, kjer so registrirani avtomobili.

Z vespe je padel

Ob 2.25 so včeraj pripeljali v glavno bolnico 26-letnega mehanika Milana Guština iz Velikega Repna 26. Pri sprejemu v bolnico je izjavil, da je nerodno padel z vespe na cesti blizu proseške postaje. Ranil si je čelo, opraskal po obrazu in pobil po ustnicah. Ima pretres možganov in se bo moral zdraviti dober mesec.

37-338

je nova telefonska številka uprave «PRIMORSKEGA DNEVNIKA» v Ul. sv. Frančiška 20/III.

2 starca pod avtom

V prvih jutranjih urah včeraj je 23-letni Flavio de Conradi iz Drevoreda Miramare 58 šel z avtom fiat po Ul. Giulia proti Ul. Battisti. Istočasno pa je prečkal cesto 71-letni Enrico Rossi iz Ul. Luciani 4, vozač ga je povozil in starček si je pri padcu zlomil desno nogo in se pobil po kolenu. Morda bo ozdravel v dveh ali treh tednih.

Včeraj popoldne je 21-letni Gianfranco Cappone iz Ulice Giustiniano 8 podrl z avtom nekega pešca, ki je nepreviden prečkal cesto; pešca je sicer opazil, toda mislil je, da se mu bo izognil. Pritisnil je na zavore, toda kljub temu ga je z blatniki vrgel na tla. Ponesrečeni pešec je 80-letni Giuseppe Pezzicasi iz Ul. Lazzaro 19, pobil se je po čelu in verjetno zlomil rebra.

Ob skale v Sesljanu

Ob 6.30 včeraj se je 26-letni Gracco Muratti iz Vidma peljal z avtom po obalni cesti iz Trsta proti Tržiču. Pri Sesljanu je zaradi nenadne slabosti zgubil oblast nad vozilom, ki je večkrat zadelo ob skale, ki se dvigajo nad cesto, nato pa se ustavilo. Muratti se je verjetno precej pobil, toda iz Tržiča, kamor ga je pripeljal v bolnico neki avto, ki je prispel za njim, niso podrobneje javili o poškodbah Murattija. Avto pa je zelo poškodovan.

VRSTA RAZNIH VLOMOV IN TATVIN

VLOMILCI IN ŽEPARJI za Novo leto marljivo na delu

Vlomi v bar, trgovino, stanovanje in prodajalno Delavskih zadrug na Opčinah - Med kinopredstavo izmaknjena denarnica

Za Novo leto in te dni so bili tudi žeparji in tatovi marljivo na delu. Naj omenimo le nekaj tatvin. V četrtek dopoldne je 40-letni Rudolf Perhavc iz Drevoreda D'Annunzio 54 javil policiji, da so neznanci v noči od 30. na 31. decembra prišli skozi stransko okno v njegov bar, ki ga ima na Reški cesti št. 15, da so vse razmetali ter odnesli 30.000 lir v gotovini ter razno pecivo in slaščice v vrednosti 20.000 lir.

* * *

Guido Sbrizzi iz Škedenjske ulice 36 pa je javil policiji, da so neznanci vdrli v njegovo stanovanje in mu odnesli razno orodje, skobljenike, dleta itd. v skupni vrednosti 30.000 lir, ker so mu odnesli tudi razno perilo.

* * *

Lastnik trgovine «Mode Gianna» v Ul. S. Nicolò 21 je prijavil policiji, da so mu neznanci odnesli prejšnji večer iz izložbenega okna žensko svileno obleko in nekaj torbic v skupni vrednosti 120.000 lir.

* * *

Peter Mariani iz Mačkovelj 34 pa je prijavil policiji, da mu je neznanec izmaknil denarnico, v kateri je imel 18.000 lir in zlato verižico, ko je prisostvoval predvajanju filma v kinodvorani «Armonia». Ko se je zavedel, da nima več denarnice, je začel gledati okoli sebe, nato pa je stopil iz dvorane da bi pokadil cigareto in je tedaj opazil, da je neka deklica našla njegovo denarnico, toda v njej ni bilo več denarja, niti zlate verižice.

* * *

Včeraj popoldne je upravitelj trgovine Delavskih zadrug na Opčinah prijavil policiji, da so neznanci na Silvestrov večer vdrli skozi okno, ki gleda na vrt ter odnesli 10.540 lir v gotovini in raznih jestvin, klobas, olja in likerjev v skupni vrednosti 34.820 lir.

Med prevozom v bolnico umrl

Ko je včeraj okrog 11. neki avto civilne policije šel po Ul. Udine je službujoči podoficir zagledal iz avtomobila ob pločniku nekega priletnega človeka, kateremu je verjetno bilo slabo. Šlo je za 62-letnega Franca Faletiča iz Ul. Udine 79. Mož se je verjetno vračal domov in ga je nenadoma prijela slabost. Ker je bil v zelo slabem stanju je podoficir poklical Rdeči križ, toda ni bilo nobenega rešilnega avtomobila na razpolago in so zaradi tega pooblastili njega naj odpelje Faletiča v bolnico. Faletič pa je že med potjo izdihnil. Faletič je bil vojni invalid, pri sebi pa je imel le nekaj drobiža.

PODATKI IZ POROČILA OBČNEGA ZBORA DRUŽBE «FINMARE»

Državni holding «Finmare» duši tržaško pomorstvo

Nove ladje grajene za «Tržaški Lloyd» se registrirajo v Genovi in nima Trst od njih skoraj nobene koristi

Iz poročila, ki je bilo podano na zadnjem občnem zboru družbe «Finmare» (Società finanziaria marittima) navajamo nekaj zanimivih podatkov. Ti zadevajo tudi tržaško pomorstvo, ker je glavna tržaška plovna družba «Tržaški Lloyd» pod nadzorstvom tega italijanskega državnega holdinga s sedežem v Rimu. Po mirovni pogodbi bi se «Tržaški Lloyd» že davno moral ločiti od Rima in zopet postati res neodvisno tržaško podjetje, toda do tega ni prišlo zaradi anglo-ameriške politike nasproti Italiji. Zaradi tega se «Tržaški Lloyd» ne more razmahniti in deluje samo v okviru, ki mu ga je postavila rimska vlada sporazumno z velikimi italijanskimi plovnimi družbami.

«Finmare» ima delniško glavnico 18 milijard lir. Dobiček družbe v preteklem poslovnem letu, ki se je zaključilo 30. junija 1953 znaša 1.230.631.747 lir Družba bo izplačala dividendo 6.50 odst., oziroma 30.50 lir za vsako delnico.

Po preteklem poslovnem letu so njene ladje prevozile nad 1 milijon potnikov (prejšnje leto 834.000); umazani dohodki so dosegli skoraj 55 milijard (48 milijard 500 milijonov). Na dan 30. junija 1953 je «Finmare», ki so ji podrejene poleg «Tržaškega Lloyda» še italijanske družbe «Italia» (Genova), «Adriatica» (Benetke) in «Tirrenia» (Neapelj) imela 85 ladij s skupno tonažo 584.445 ton. Od tega je 25 ladij s tonažo 250.549 starih izpod 5 let, 28 (151.000 ton) med 5 in 10 leti.

Poročilo pravi, da bo z dograditvijo še nekaterih ladij, ki so v gradnji, zaključen prvi povojni program, ki obsega graditev 22 ladij s tonažo 250.000 ton. V tržaških ladjedelnicah gradijo za «račun Tržaškega Lloyda» 2 motorni ladji s tonažo 5.300 ton (vsaka), ki jih bodo postavili na progo «med Italijo in Vzhodno Afriko (Kongo)». Poročilo priznava, da te ladje gradijo po sporazumu med italijansko vlado in Zavezniško vojaško upravo v Trstu, se pravi da zanje prispeva poleg same družbe in italijanske vlade tudi anglo-ameriška uprava Svobodnega tržaškega ozemlja. Kljub temu se nove ladje «Tržaškega Lloyda» registrirajo v Genovi.

Preteklo poslovno leto je «Finmare» postavila na proge 10 novih enot, med temi «Andrea Doria» (lastnina genoveške družbe «Italia») med Genovo in New Yorkom; podobna ladja «Cristoforo Colombo» bodo postavili na to progo junija 1954. Med prvovrstnimi ladjami, ki so bile postavljene na razne proge, navaja poročilo tudi nove ladje «Tržaškega Lloyda», in sicer ladje «Europa» in «Africa» ter «Victoria» in «Asia», s katerima je bila obnovljena proga z Daljnim vzhodom. Beneška družba «Adriatica» je pomnožila svoje ladjevje z «Enotrijo», ki je enaka «Messapiji».

(Iz «Gospodarstva»)

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

bo uprizorilo:
v torek 5. januarja 1954 ob 20.30 v kino dvorani v SKEDNJU
Cankarjevo farso
„Pohujšanje v dolini šentflorjanski“

v sredo 6. januarja 1954 ob 15.30 in ob 20. uri v DOLINI
Nušićevo komedijo
„Narodni poslanec“

GLEDALIŠČE VERDI

Danes točno ob 20. uri bo premiera Wagnerjevega «Parsifala», veljavne za abonente parternih sedežev «A» in galerije «B». Dirigent Herbert Albert. V glavnih pojejo vlogah Bernd Aldenhoff, Marta Moedl, Hermann Unde, Ludwig Weber in Alois Pernerstorfer. Zbor je vodil dirigent Fanfani, režija Carlo Piccinato.

KINO

Rossetti. 15.30: «Rimske počitnice» G. Peck, A. Hepburn.
Excelsior. 16.00: «Afriški zaklad», H. Bogart, J. Jones, G. Lollobrigida.
Nazionale. 15.30: «Rimske počitnice», G. Peck, A. Hepburn.
Filodrammatico. 16.00: «Škotski knez», E. Flynn.
Arcobaleno. 16.00: «Kruh, ljubezen in fantazija», V. De Sica, G. Lollobrigida.
Astra Rojan. 16.00: «Saloma», R. Hayworth, S. Granger.
Auditorium. 15.30: «Quo vadis?», R. Taylor, D. Kerr.
Cristallo. (Trg Perugino) Danes ob 16. uri otvoritev s filmom: «Morje izgubljenih ladij», J. Derek, W. Hendrix.
Grattacielo. 16.00: «Cavalleria Rusticana», A. Quinn, Kerima.
Alabarda. 16.00: «Luisianski pustolovec», T. Power, P. Laurie.
Ariston. 16.00: «Vsako leto drugo dekle», J. Canfield, R. Cummings
Aurora. 16.00: «Kondorski zaklad» C. Wilde, C. Smith.
Armonia. 15.30: «Indijska ljubimka», J. Stewart, J. Chandler.
Garibaldi. 15.30: «Kidd, morski razbojnik», C. Laughton, Abbott
Ideale. 16.00: «Odkar si moja», M. Lanza.
Impero. 16.00: «Moški, kakšni podleži», W. Chiari, A. Lualdi.
Italia. 16.00: «Zbogom, lepa gospa» A. Arnova, A. Franciolli.
Viale. 16.00: «El Tigre», M. Rooney R. Preston.
Kino ob morju. 16.00: «Okrutno morje».
M[illegible]. 15.30: «Cena dolžnosti», E. Parker, R. Taylor.
Moderno. 16.00: «Konjenik samotne doline».
Savona. 15.00: «Krila v vetru», E. Williams, B. Sullivan.
Vittorio Veneto. 16.00: «Parada sijaja», E. Pinza, R. Peters.
Azzurro. 16.00: «Oprosti mi», R. Vallone.
Belvedere. 16.00: «Navijajmo skupaj», E. Williams.
Marconi. 16.00: «Vražja strelka», B Grable.
Novo cine. 16.00: «Železna ljubica», A. Ladd.
Odeon. 16.00: «Blagoglasno mesto» M. Fiore.
Radio. 16.00: «Narednik Carver», G. Montgomery.

RADIO

SOBOTA, 2. januarja 1954.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 14.15 Šport doma in po svetu; 14.40 Domači zvoki; 17.30 Zagorske, slavonske in makedonske narodne pesmi; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Zabavni orkestri in marsikaj vmes; 21.00 R. Wagner: Uvertura in glasba iz opere Tannhauser; 21.30 Izbrano cvetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorski: Postojna; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri; 12.15 Za vsakega nekaj; 14.00 Richard Strauss: Till Eulenspiegel; 14.15 Kulturni obzornik; 14.20 Razne jazz zasedbe; 15.00 Promenadni koncert; 15.30 Lepe melodije in lepi glasovi; 16.00 Oddaja za najmlajše; 16.30 Slovenski motivi; 17.00 Plesna glasba; 17.30 Fantazije in scherzi; 18.00 Koncert violinista Ljudevita Dobronyja; 18.20 Gotovac: Simfonični ples; 18.40 Vieuxtemps: Koncert za violino in orkester; 19.00 Pogovor z ženo; 19.15 Priljubljene melodije; 20.05 Zbor Slovenske filharmonije; 20.30 Lahke melodije; 21.00 Malo za šalo - malo zares; 21.30 Pestra glasba; 22.00 Pestra operetna glasba; 22.30 Ravel: Valček; 22.44 Vabilo na ples.

TRST I.

11.00 Partija trik-trak; 11.30 Simfonična glasba; 13.25 Operna glasba; 18.20 Koncert godbe CP; 21.10 Iz Andersenovih pripovedk.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 f, 212,4 m

Poročila ob 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

8.00 Veseli domači napevi; 8.30 Spomini Radia Ljubljana na leto 1953; 12.00 Opoldanski orkestralni spored; 12.45 Zabavna glasba; 13.00 Novi filmi; 13.10 Hrvatska narodna glasba; 15.15 Zabavna glasba; 15.30 Za pionirje: 30 veselih minut; 16.00 Popularen orkestralni koncert; 17.00 Radijska igra - Sneguljčica; 18.05 Pol ure narodnih napevov z javne oddaje Radia Ljubljana; 18.35 Richard Adinsel: Varšavski koncert; 19.30 Jugoslovanski operni solisti, ki so nastopali v letu 1953 v našem radiu.

Razna obvestila

TRŽAŠKI FILATELISTIČNI KLUB «L. KOSIR»

Jutri 3. t. m. bo od 9. do 12. ure sestanek za zamenjavo znamk.

PROSVETNO DRUŠTVO V BARKOVLJAH *izraža iskreno sožalje družini Pertotovi ob smrti nepozabne matere* ANTONIJE.

Ljudska prosveta

PROSVETNO DRUŠTVO V BARKOVLJAH

vljudno vabi člane pevskega zbora, da se polnoštevilno udeležijo pogreba Antonije Pertot, ki bo danes ob 15. uri.

Čitatelji in naročniki!

KDOR PORAVNA CELOLETNO NAROČNINO ZA LETO 1954. V ZNESKU

3.200 lir

PREJME V DAR LEPO SLOVENSKO KNJIGO.

Uprava «PRIMORSKEGA DNEVNIKA»

OB «POŽIVITVI» PELLOVE VLADE

Kje so temeljni vzroki italijanske notranje politične krize

Lanski 7. junij velik udarec za italijansko Krščansko demokracijo - Bivši sopotniki sredinskih strank so se umaknili - Celo liberalci zahtevajo politiko, ki bi temeljila na bolj izrazitih socialnih osnovah - Zakaj Pella ne da ostavke - Milijoni brezposelnih in njihova teža na sedanje razmere

Italijanska notranja politika stopa v novo leto z zelo šepavimi koraki. Kriza italijanske notranje politike ni stvar zadnjega časa, ampak se je začela že pred letom in več in z udarcem, ki so ji ga prizadejale lanskoletne volitve 7. junija, se je stvar že toliko poslabšala, da je postala dotedanja vodilna sila italijanske vladne politike — Krščanska demokracija — izolirana. Četudi si je Krščanska demokracija s svojim monopolom v parlamentu in s pomočjo svojih sopotnikov in sicer Saragatovih socialdemokratov, liberalcev in republikancev priborila toliko opevani volilni zakon, ki naj bi ji zagotovil dokončno in neomajno oblast in ki je bil dejansko le navadna goljufija, je bil verjetno tudi ta zakon eden izmed vzrokov za ošibitev njenega položaja. Krščanska demokracija se je namreč s tem svojim postopkom razgalila tudi pred številnimi svojimi pristaši in si hkrati dokončno odtujila tudi dotedanje sopotnike socialdemokrate, liberalce in republikance.

Sledila je nato dolga vladna kriza in v skrajnem poizkusu je končno prišel na površje Pella, ki je sestavil tako imenovano začasno «vlado strokovnjakov» ali «vlado koristolovcev», kot so jo imenovali opozicionalci.

Toda Pella se ni zadovoljil s svojo «začasnostjo». Svoji vladi «strokovnjakov» je hotel dati tudi politično legitimacijo in zato je izrabil kot najbolj primerno priložnost ponovno poživitev tržaškega vprašanja. Zaradi skrajnega nacionalizma in imperialističnih teženj, s katerimi je prežet dobesedno ves italijanski vodilni politični kader od skrajne desnice MSI do skrajne levice Togliattijevega in Nennijevega kominformizma, je to vprašanje vsaj za trenutek prineslo Pelli nekako politično oporo tudi v njegovi notranji politiki, toda to le za kratko dobo.

Italijanski vladni in tudi politični krogi sicer trde, da je tržaško vprašanje za Italijo življenjsko važno, toda to je le navaden izgovor ali bolje povedano navadno «Potjenkinova vas,» ki naj tujim nepoučenim opazovalcem zakrije vse siromaštvo, socialno bedo in popolno neurejenost italijanske družbene ureditve. In ta sredstva, ki sicer za trenutek zaslepijo nepoučenega tujega opazovalca, in ki za trenutek omamijo tudi italijanskega človeka, ki žal še danes nosi breme fašistične vzgoje, izpuhtijo kmalu pred drugimi, skrajno perečimi vprašanji in predvsem pred vprašanjem kruha in dela. In to se je zgodilo tudi v tem primeru.

O notranjih sporih v sami Krščanski demokraciji se je že večkrat govorilo, toda zadnje čase je ta spor prišel še posebno do izraza. Polemika, ki se je pred dnevi začela v najvišjih krogih Krščanske demokracije in same vlade in kateri so hoteli dati le nekak milejši, tako rekoč le formalni značaj, ni stvar zunanjosti, kot se to zatrjuje in skuša prikazati. Krščanska demokracija je gibanje, ki zajema ljudi vseh slojev prebivalstva in različnih političnih smeri. Desničarske struje Krščanske demokracije, ki so sicer v veliki večini in pod neposrednim vplivom Vatikana, so morale v zadnjem času nujno priti v spor s tistimi silami iste stranke, katerim Pellovo usmerjanje v desno in snubljenje desnice prav gotovo ni po godu. V polemiki zadnjih dni se je sicer več govorilo o Pelli in De Gasperiju, kakor pa o Gronchiju in Pastoreju, toda to je le zunanja plat. Bistvo spora pa sloni prav gotovo na tem, da tako Gronchi, ki je predstavnik zmernejših, recimo nekoliko levičarskih sil v Krščanski demokraciji, kakor tudi Pastore, ki je najvišji predstavnik druge najmočnejše sindikalne organizacije v Italiji in ki je hkrati demokristjan, prav gotovo ne moreta sprejeti Pellove notranje politike, ki po nojevsko skuša riniti z glavo v pesek, da ne bi videl vseh težkih in perečih vprašanj, ki zajemajo vse italijansko gospodarstvo in predvsem še vprašanje italijanske brezposelnosti.

Najbolj izraziti dokaz za slednje sta bili tudi zadnji dve stavki in sicer stavka državnih uslužbencev in pozneje stavka italijanskega proletariata, kjer je na eni strani Pastore pozival državne uslužbence in proletariat na stavko, na drugi strani pa je vlada grozila državnim uslužbencem s posledicami, če bi se stavke udeležili. In kljub tem grožnjam je tudi stavka državnih uslužbencev popolnoma uspela.

Drugi dokaz za to, da temelji italijanska notranja vladna kriza vprav na teh sporih socialnega značaja, so rezultati Pallovih posvetovanj z voditelji nekdanjih sopotniških strank Saragatom Villabruno in s predstavniki republikancev.

Če bi se dalo Saragatu prisoditi nekoliko socialističnih tendenc, se voditelju liberalcev Villabruni prav gotovo ne more pripisati neka izrazita revolucionarnost ali vsaj kaka večja socialistična borbenost. In vendar je tudi Villabruna sam — po sestanku s Pello — izjavil novinarjem, da liberalci ne nameravajo sodelovati v vladi s Krščansko demokracijo in Pello in da je sedaj skrajno potrebna nova notranja politika, ki bi temeljila na reševanju perečih socialnih problemov, ki morijo ne samo množice italijanskega proletariata, ampak celotno italijansko gospodarstvo. V tem intervjuju je bilo govora tudi o fiskalnih problemih v Italiji in sicer o sto in celo več milijardah lir, ki jih italijanski kapitalisti kot davkoplačevalci niso prijavili in zato niti plačali. Posebno slednje je dovolj izrazita legitimacija za sedanjo družbeno ureditev in še posebej za vladno politiko.

Kar se pa tiče italijanskih republikancev je — vsaj za sedaj — še vedno razumljivo, da ne morejo pristati na sodelovanje v isti vladi, ki se dobrika monarhistom in celo fašistom, saj se je ta stranka, če že ne rodila, vsaj obnovila v izgnanstvu v času fašizma in zaradi tega prav gotovo ne more sodelovati s fašisti ali njihovimi prijatelji.

Ko smo tako dali kratek oris zunanjih, vidnih oblik in znakov spora, poglejmo sedaj za bistvene vzroke v podrobnosti.

Po italijanskih uradnih statističnih podatkih ima Italija danes le 1,300.000 brezposelnih. Toda to je statistika, ki se nanaša na podatke odnosno na stanje iz konca leta 1951, to se pravi pred dvema letoma. Danes pa se govori v Italiji že o 2 milijonih brezposelnih. Toda v to število so zajeti le oni brezposelni, ki so zares stoodstotno brez dela. Če pa k tema 2 milijonoma stoodstotnih brezposelnih prištejemo še najmanj 2 milijona italijanske delovne sile, ki je zaposlena manj kot eno tretjino delovne dobe na leto — podatki so iz istega uradnega vira — dobimo porazno številko 4 milijonov ljudi brez kruha in dela, kajti štirje meseci dela v letu prav gotovo niso nikaka normalnost še manj pa zagotovitev primernega življenja. In te številke, ta dejstva so pravzaprav pravi vzrok sedanje politične krize. Da bi pa bila slika popolnejša, moramo k temu dodati še porazno dejstvo, da nimamo na vidiku nikakih lepših in obetajočih izgledov. Ravno narobe! Dan za dnevom se v Italiji zapre kaka tovarna, ki tako vrže na ulico nove tisoče brezposelnih ali pa vsaj odpusti večje število delavcev, ki pomnožijo že itak prevelika kardela brezposelnih.

To so le skopa, kratka poročila in številke, ki pa povedo mnogo. To so podatki, ki dovolj drastično prikažejo, kje so vzroki te trajne notranje krize in posebno pa sedanje pereče krize italijanske notranje politike.

Po poročilih, ki jih zasledujemo vsak dan, Pella ne namerava podati ostavke in sprejeti morda sodelovanje tistih sil, ki bi njegovo vlado podkrepile. On namerava svojo vlado samo «poživiti». Zakaj se spušča Pella v te poizkuse, ne bomo tu obravnavali. Prav gotovo pa je temu vzrok dejstvo, da bi Krščanska demokracija, ki ji bo prav gotovo ponovno poverjen mandat za sestavo nove

(Nadaljevanje na 4. strani)

Zapadnega sveta se je lotila prava manija izbiranja najrazličnejših lepotic ali mis, kakor jih on imenujejo. V tej maniji, ki jo drugače ne moremo imenovati, prav gotovo prednjačijo ZDA, toda tudi sosedna republika Italija si nima kaj očitati glede tega. Na sliki vidimo lanskoletno mis Italije in Evrope Eloiso Gianni kako pripenja zmagoslavni trak novi filmski «zvezdi» Nadiji Bianchi, ki je bila pred dnevi izvoljena v Cortini d'Ampezzo za novo «mis filma». Ni kaj reči, marsikatero dekle, ki se smatra za količkaj lepo, sanja o podobnem traku, ki naj bi ji odprl vrata v lepše ali vsaj udobnejše življenje in doslej se je tudi marsikateri ta sen uresničil, toda na žalost je «mnogo poklicanih in le malo izvoljenih».

MOSKOVSKA IGRA MED ŽIDI IN ARABCI

SOVJETSKA ZVEZA IN BLIŽNJI VZHOD

Nedoslednost moskovske politike nasproti Turčiji - Kljub vsem obljubam so Dardanelske ožine še vedno v moskovskih računih - Dvojna igra glede ustanovitve nove izraelske države - Krajevna nasprotja, ki jih je Kremelj znal vedno seveda sebi v prid izkoristiti

Bližnji vzhod je tisto področje, ki vzbuja v politiki interesnih sfer velesil precej trenja in zato imamo stalno na političnem torišču vprašanje Egipta ali bolje Sueškega kanala in vprašanje spora med Izraelci in Arabci. V to področje spada tudi spor o nadoblasti v Perziji in drugo.

Tudi za Moskvo — kar je povsem razumljivo — je bil Bližnji vzhod vedno zelo važno področje. Vzrokov za to je več. Strateška vloga tega področja je očitna, čim pogledamo na zemljevid. Skozi Sueški prekop vodi pot iz Evrope v Azijo in Avstralijo, preko Egipta pa tudi pot s črnega kontinenta v Azijo. Vse področje pa je največji svetovni rezervoar nafte, saj razpolaga s tremi petinami vseh svetovnih zalog tega tako važnega goriva.

Razmere na Bližnjem vzhodu so vedno ustvarjale povoljne priložnosti za sovjetsko igro, kajti to področje je — razen Turčije — področje novih še ne dovolj ustaljenih držav. Tu žive najrazličnejši narodi katerih nacionalni občutki niso zadovoljeni. Zapadne sile, ki so tukaj vladale dolga desetletja, so zapustile zelo slab spomin za seboj in ljudstvo teh krajev z nezaupanjem gleda na Zahod. Posebno pa je sveže in pereče nesoglasje med Izraelci in Arabci, kar je prišlo posebno do izraza od časa, ko je bila ustanovljena izraelska država in za silo doseženo neko premirje med Arabci in Izraelci.

Sovjetska taktika na tem področju se lahko razdeli v dve smeri. Eno smer opazimo v njenih odnosih do Turčije, drugo pa do arabskih držav in Izraela. Cilj sovjetske politike je povsod isti, toda zaradi krajevnih razmer in zaradi različnosti objekta so poti različne, kakor so tudi različna sredstva za izvedbo moskovske igre.

Sovjetska zveza je spremenila svojo politiko do Turčije že trikrat. Takoj po prvi svetovni vojni se je mlada sovjetska republika odrekla nekdanjim zahtevam do črnomorskih ožin in turškega ozemlja južno od Kavkaza, ki si ga je carska Rusija lastila. Za tem je nastopilo daljše obdobje prijateljskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Turčijo. To je bilo potrjeno tudi s formalnim dokazom prijateljstva in sicer s pogodbo o nenapadanju.

Toda z nadaljnjim razvojem družbene ureditve v Sovjetski zvezi, ki jo je privedel v državni kapitalizem se je pri njej začel kazati imperialistični značaj njene politike, kar ni bilo nič drugega kot posnemanje starih imperialističnih tendenc carske Rusije. In to se je odražalo tudi v odnosih Sovjetske zveze nasproti Turčiji.

Ob koncu druge svetovne vojne leta 1945. se je Sovjetska zveza odrekla sporazumu o prijateljstvu s Turčijo in ponovno postavila na površje svoje zahteve glede črnomorskih ožin in turškega ozemlja na skrajnih severovzhodnih mejah Turčije. Poleg tega, da je Sovjetska zveza zahtevala skupno sovjetsko-turško kontrolo vojnih in pomorskih baz na črnomorskih ožinah, je zahtevala tudi področje Karsa, Ardahana in Artvina, to se pravi pokrajine, ki se raztezajo na dolžini 150 km ob obali Črnega morja. Svoje zahteve je Moskva podprla celo s smešnim dejstvom, da je bilo to področje leta 1878 last ruske države, in celo, da je to področje že pred 2000 leti spadalo pod oblast tedanjega gruzinskega cesarja. In ker je večina ozemlja tedanjega gruzinskega carja v Sovjetski zvezi, spada tudi to področje — po njihovem mnenju seveda — v Sovjetsko zvezo.

Odveč bi bilo razlagati da je to tipično imperialistična poteza. Povsem razumljivo, da so te zahteve Sovjetske zveze naletele pri turškem ljudstvu kakor tudi pri turških vladnih krogih na odpor in zato je od leta 1945 pa vse do lanske pomladi in sicer do smrti Stalina vladalo med Sovjetsko zvezo in Turčijo stalno nesoglasje. Po Stalinovi smrti pa so se razmere takoj spremenile saj je že 30. maja lanskega leta Sovjetska zveza izjavila, da se odreka svojim nekdanjim zahtevam glede teh področij. Toda kolikor je ta poteza Sovjetske zveze bila sprejeta z nekakim zadovoljstvom, tako je pa bila sprejeta z nezadovoljstvom protestna nota Sovjetske zveze turški vladi, v kateri sovjetska vlada očita Turčiji ,da dovoljuje ameriškim vojnim ladjam obiske v svojih pristaniščih.

Ta protestna nota bi sicer bila razumljiva, vendar je jasno, da se za to noto skriva nekaka grožnja, da se Sovjetska zveza kljub svojim obljubam še ni sprijaznila z dejstvom, da so Dardanelske ožine dejanska last turške republike, ki ima popolno suverenost nad vsem svojim ozemljem. To torej jasno dokazuje, da se Sovjetska zveza ni dokončno odrekla svojim zahtevam na tem področju.

Kar se pa tiče druge smeri sovjetske politike na Bližnjem vzhodu je Sovjetska zveza skušala vedno igrati dokaj čudno igro v sporu med judovsko državo in arabskim svetom in po potrebi podpirala sedaj eno stran, sedaj drugo tako, kot so pač zahtevali njeni interesi. Njen namen je bil, da bi še spor na tem področju čim bolj podaljšal ali bolje da bi ostal trajen sedaj latenten, sedaj odkrit in na vsak način vzbujal nemire in negotovost. Načrti sovjetske politike na Bližnjem vzhodu predstavljajo zanimiv dokument nenačelnosti moskovske mednarodne politike. Sovjetska zveza je bila najprej dolgo dobo protižidovsko razpoložena in se protivila ustvaritvi židovske države ter je zato podpirala arabske težnje. Za tem je Sovjetska zveza prešla na tezo o dvonacionalni, nerazdeljivi arabsko palestinski državi, kar je tudi bilo bližje arabskemu stališču glede tega problema. Ko pa je decembra 1945. leta glasilo komunistične partije Izraela «Kol Haam» objavilo močan članek o bratstvu Arabcev in Judov, ki naj žive enotni v skupni palestinski državi, je Gromiko na neki večerji, ki so jo priredili Židje v New Yorku, imel govor, v katerem je objavil novo sovjetsko stališče glede tega problema in izjavil, da je potrebno ustvariti palestinsko državo, ki naj bi bila židovska in ki naj bi bila «instrument osvobajanja azijskih narodov iz verig kolonialnega gospostva».

Ko je bila maja 1948. leta ustanovljena izraelska država in je prišlo do vojne z arabskimi četami, so sovjetski politiki šli še dalje v svojem podpiranju židovskih teženj in so vsestransko podprli židovsko vojsko. V Češki se je celo organiziralo taborišče, kjer so se vežbali židovski «prostovoljci» iz satelitskih držav za borbo proti Arabcem. Poleg tega pa je Češka dobavljala novi židovski državi tudi orožje. Zanimivo pa je, da je Sovjetska zveza v istem času organizirala v arabskih begunskih taboriščih svojo gonjo proti Židom. Posledica slednje je bil tudi kongres arabskih beguncev iz Palestine na katerem so proglasili Sovjetsko zvezo kot zaščitnika arabskih teženj v borbi proti židovskim imperialistom. Vsa ta igra, ki je navidez tako zapletena, je bila preračunana na to, da se spor med Arabci in Židi čimbolj poglobi in podaljša.

Se en dokaz o sovjetski politiki glede tega področja. Novembra 1950. leta je bil v Luksemburgu podpisan sporazum, s katerim se je Zapadna Nemčija obvezala, da

(Nadaljevanje na 4. strani)

Se pred kratkim so se na meji med Izraelom in Jordanijo slišali streli, toda za božične praznike sta se izraelska vlada in vlada Jordanije sporazumeli, da bosta ob praznikih odprli meje, da bi tako kristjani iz Jordanije lahko obiskali Betlehem. Na sliki vidimo prehod Arabcev — krščanske vere — skozi prehod v Jeruzalemu.

Kakšen sporazum z državo hoče Vatikan v Jugoslaviji

(Ob ratifikaciji konkordata med Vatikanom in fašistično Španijo)

4.

Državna policija: leta 1940 950 milijonov in leta 1945 1745 milijonov pezet. V sorazmerju z vsakoletnim proračunom za ostale potrebe (kultura, zdravstvo in industrializacija itd.), so bili izdatki za vojsko in policijo vsakokrat znatno višji. Vzorna katoliška fašistična Španija se je torej morala opreti na bolj solidno podporo, kakor je božja, da bi mogla biti še naprej «braniteljica resnice». (Vsi podatki o vlogi Vatikana za španske državljanske vojne citirani po «The Vatican in world politicss» — Avro Manhattan — New York 1949.)

III. «Shizma je največje prekletstvo Evrope, skoro večje kot protestantizem.

Suho besedilo 36 členov obravnavanega konkordata sicer ne more v celoti pokazati in dokazati vloge in položaja katoliške Cerkve v španski fašistični družbeni ureditvi. Kljub temu pa popolnoma razločno osvetli kakšno pozicijo bi hotel Vatikan doseči tudi v Jugoslaviji, in še posebej vrednoti pravilnost ukrepa naše vlade, ko je prekinila diplomatske odnose z Vatikanom. Nimam namena obravnavati določil konkordata s pravne strani. Javnosti bi hotel osvetliti predvsem družbeno političen pomen zahtev Vatikana do Jugoslavije prav v luči španskega konkordata, ki naj bi bil po njihovem «vzorec vsem narodom — kot dokument svetovnega pomena».

Člen 1.: «Katoliška, apostolska in rimska vera **ostane še vnaprej edina vera španskega naroda** ter uživa **pravice in privilegije,** ki ji pripadajo po božjem zakonu in kanonskem pravu». V tej zvezi še vnaprej ostane v veljavi določba 6. člena španske ustave: «Izpoved in izvrševanje katoliške vere, **ki je vera španske države,** je od države zaščiteno. **Drugi obredi in drugi javni nastopi z izjemo katoliške vere niso dovoljeni».** Hkrati so se v protokolu zedinili, da ostane zaenkrat **toleranca** do nekatoliških veroizpovedi v afriških ozemljih pod špansko nadoblastjo. Že sama določila, brez posebnega komentarja, očitno pokažejo, v kakšnem položaju so v Španiji ostale verske skupnosti, od katerih so najmočnejši protestanti. Na vsakem koraku so izpostavljene nadlegovanju cerkvene in svetne oblasti, zapirajo jim cerkve, kapele; duhovne fizično napada nahujskana fašistična drhal, itd.

Njihovo delovanje je praktično omejeno na osebno čustvovanje in doživljanje poedinih vernikov, ki pa morajo še to najskrbneje skrivati. Le v afriških ozemljih je navidezna teoretična toleranca do ostalih verskih skupnosti. Mislim, da je v teh dejstvih ključ za razumevanje gonje Vatikana proti zakonu o pravnem položaju verskih skupnosti, ki ga je letos sprejela jug. skupščina. Vse verske skupnosti, razen katoliške, so se odzvale vabilu tamk. oblasti, da s predlogi in pripombami sodelujejo pri končni formulaciji teksta. Le katoliškemu episkopatu je Vatikan po državnem portajniku **Domenicu Tardiniju** (torej po istem, ki je podpisal konkordat s Španijo) prepovedal kakršnokoli sodelovanje pri verskem zakonu. Vatikanu v prvi vrsti ni všeč **enak pravni položaj vseh verskih skupnosti v naši državi** v principu in še bolj predvsem **glede na geografske** pogoje katol. cerkve v FLRJ, ki ji je namenil, a nikdar mogel realizirati vlogo odskočne deske za prodor političnega katolicizma proti vzhodu. Prav je, da te okolnosti (jasneje: **ekstremne forme verske netolerance)** osvetlimo še z nekaterimi dokumenti iz novejše zgodovine.

Ustaški ideolog dr. Ivo Guberina, duhovnik in ustaški oficir, ki je dolga leta, še v predvojni emigraciji, povezoval Pavelića z Vatikanom, je v zagrebški reviji «Hrvatska smotra» leta 1943, štev. 7—10 pod naslovom «Ustaštvo in katolicizem» podrobneje razložil motive, ki so povezali katoliško cerkev, celo samega papeža, s hrvatskim separatističnim gibanjem in ustaštvom na razbijanju Jugoslavije kot geopolitične enote; «Svi su, dakle, razlozi tražili, da se Hrvatska mora odijeliti od Srbije i da se tu nakazu od države, Jugoslavije, raskroji. U prvom redu to je tražila povijesna uloga Hrvatske, onda uloga, koju je papa Leon XIII. onako svečano izrazio nazvavši nas «predzidjem kršćanstva». Da se ostvari taj cilj, **trebalo je uči u otvorenu krvavu borbu s onim narodom** i s onim sustavom, koji je Hrvatsku kroz zadnje 22 godine držao u ropstvu, **sa srpskim narodom** i njegovom državom. Valja upozoriti, da ova **borba nije bila u protimbi s katoličkim načelima...** Ovim se sredstvima stvorila nezavisna država Hrvatska. **Uništen je bizantinsko-pravoslavni pritisak na Hrvatsku i stvorena je mogućnost, da Hrvatska zaigra ulogu predzidja Evrope.** NDH je jedina država sa katoličkom većinom na Balkanu. **Jedina vrata katolicizma na Balkanu.** ...Hrvatski je katolicizam dužan za mnogo šta zahvalnost ustaškom pokretu. **Njegov revolucionarni rad u najvećoj je harmoniji s katoličkom moralkom».**

(Nadaljevanje sledi)

ČISTILNICA NAFTE «BORIS KIDRIČ» REKA

proizvaja vse derivate iz surove nafte - Iz redne proizvodnje oskrbuje tako domače kot tuje tržišče z bencinom, plinskim oljem in mazili za vse vrste avtomobilov

Proizvaja tri vrste motornih olj, ki jih najdemo na tržišču pod imeni: SELEKTA ALFA IN EKSTRA HD

SELEKTA: - (Regular) motorno olje SAE 10, 20, 30, 40, 50, ki se uporablja za API SERVICE ML

ALFA: - (Premium) motorno olje SAE 10, 20, 30, 40, 50, ki se uporablja za API SERVICE ML MV, in MS

EKSTRA DH: - (Heavy Duty) motorno olje SAE 10, 20, 30, 40, 50, ki se uporablja za API SERVICE MS, DG

Pri nabavljanju pazite na zaščitni znak čistilnice!

Ob tej priložnosti želimo vsem poslovnim prijateljem in turistom srečno NOVO LETO 1954

TRST, sobota 2. januarja 1954

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Predvideva pretežno jasno vreme z burjo. Vendar se dotok hladnega zraka polagoma zmanjšuje. Temperatura brez večje spremembe. — Včeraj je bila najvišja temperatura v Trstu 3.6 stopinje; najnižja pa 1 stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 17.30: Zagorske, slavonske in makedonske narodne pesmi. — **Trst II.:** 18.20: Gotovac: Simfonični ples. 20.05: Zbor Slovenske filharmonije. **Trst I.:** 13.25: Operna glasba. — **Slovenija:** 8.30: Spomini Radia Ljubljana na leto 1953.

„ANNO MARIANO"
novo vatikansko poslovno leto

(Nadaljevanje s 1. strani)

PACELLI PA LE NI SVETNIK

Papežev sijaj ne zadostuje, da bi s posvetno meglico zastrli trgoske posle. Kadilo ne omamlja, krivulja na vatikanskem grafikonu verskega fanatizma — ki jo pod kupolo sv. Petra redno potegnejo po poročilih z vsega sveta — naglo pada. Zato so tudi mistifikacije postale važna kulisa velike turistično verske predstave. Zdaj pripravljajo nove «čudeže». Iz nečimrnih razlogov je Pacelli želel osebno stopiti v središče «nadnaravnega dogajanja». Ze od leta 1572 noben papež s svojimi deli ni ohrabril kardinalskega koncila, da bi ga razglasil za svetega, ne smemo pa pozabiti, da se je od zadnjega «svetega» Pija V. zvrstilo še 35 papežev. Kardinali so jih predobro poznali. Pij XII. bi jim bil zato rad «olajšal vest» in našel način, da bi pregresni sklep, ko bi ga posvečali, opravičili z «nadnaravno voljo». Tako je papežev legat na evharističnem kongresu v Barceloni kardinal Micara dobil nalog, da med pridigo na kongresu razglasi čudež: Piju Pacelliju se je nekega dne, ko se je sprehajal po vatikanskih vrtovih prikazala «blažena Devica» in ga pooblastila, da napove «njeno» leto. Svetniki se prikazujejo sebi enakim! Pacelli je torej svetnik. Sveto pa je kakopak tudi leto, ki ga s takšnim «navdihom» razglasi. Pokazalo pa se je, da ima Pij XII. preveč posvetno glavo, da bi lahko nosila svetniški sij. Javnost se ni pogreznila v versko omamo pred novim «svetnikom». Kardinali pa menda živih svetnikov ne vidijo radi okrog sebe. In tako se je zadeva končala z uradnim zanikanjem Vatikana, po katerem kardinal Micara za to izjavo «ni bil pooblaščen». Ni rečeno, da se «čudež» ni zgodil. Toda o «čudežu» in Pacellijevi svetosti niso več govorili.

KONKURENCA «ČUDEŽEV»

Potem je postala režija skromnejša, «čudež» pa so vendarle uprizorili. Letos v avgustu je v spalnici Via dei Orti 11 v Sirakuzah na Siciliji «zajokala» «blažena devica» iz mavca, kupljena v trgovini s steklenino za 450 lir. Nova mavčna ikona se je potila in jokala v vročih dneh 29., 30. in 31. avgusta, dokler se ni posušila. Vsi časniki so razglasili «čudež». Vatikan pa je neutegoma organiziral cele vlake romarjev in bolnikov, ki so zahrepeneli po «čudežnem» ozdravljenju. Dva sta ozdravela od fanatičnega živčnega šoka, štirje pa so na poti umrli. Sirakuški škof Baranzini je priredil bučne parade in lastnoročno prenesel mavčno ploščo do neke kapelice. Vatikan pa je poslal v Sirakuzo turistična in verska spremstva. Čez nekaj dni so se pojavili plakati in slike čudežne Gospe (solz ni bilo videti), prebivalci pa so pripominjali, da bi bila Marija vendarle lahko spustila solze skozi nekoliko okusnejše in bolje izdelano ikono (radio, časniki in pridige so širile vest o čudežu, strokovnjaki za kemijo so objavljali izjave, da je tisto, kar je izločila mavčna «devica» v resnici spojina H_2O z nekaj soli, mnogo manjši strokovnjaki, zidarji, ki so vedeli, da še na novo pobarvani mavec «poti» tudi na novih poslopjih, pa niso dobili prostora v nobenem stolpcu, niti v kominformovskem tisku. V čudežnem reklamnem deliriju je lastnik trgovine s steklenino v Sirakuzah izobesil tablo z napisom, da ima še mnogo mavčnih devic, in sicer kot nalašč iz serije, v kateri je bila tista «čudežna». «Pritisni, ljudstvo!» se je oglasila tudi tovarna mavčnih ikon iz Bologne in se pohvalila, da izdela na dan 400 «devic».

Čudežna mrzlica je zajela tudi Sicilijo. Reklama pa je razvila konkurenco in župniki so se jeli boriti za sveti ugled svojih župnij. Mar je samo župnija v Sirakuzah sveta, da zasluži čudež? Kaj še! Župnik iz Porto Empedocle je brzojavil, da se je tudi pri njem mavčna devica zjokala, in sicer v rekordnem času: njen jok je trajal en dan več kakor v Sirakuzah. Župnik iz Vittorie ni videl razloga, da bi po svetosti zaostajal, in tako je razglasil nov jok «blažene device» (spet iz mavca, bolonjske proizvodnje), ki pa se je medtem podražila na 2000 lir! Toda ta ne le da joka, marveč je tudi ponoči stopila iz zapečatene vitrine. Istega dne je župnik iz Piazza degli Albanesi razglasil «čudež» v svoji vasi. Tokrat pa solz ni bilo; ker je bila Devica v hiši nekega člana KP Italije — in zato je samo pomežiknila z enim očesom. Lastnik hiše Giuseppe Matranga pa je na poti k «spreobrnitvi».

Po tolikšnih čudežih je postal mavec polagoma sumljiva snov in don Francesco d'Amore iz Frignana je prinesel jokajoče čudo na «škapulir» (platno na slikah svetnikov, ki ga nosijo na prsih pod obleko) deklice Angele Ronza. Ta «čudež» je dobil tudi uradno štampiljko: na podlagi izvidov na mestu je jokasto potenje «škapulirja» avtoritativno potrdil komandir karabinjerske postaje Savino.

NEVARNOST Z VZHODA

Župniška samopobuda se je nezaželeno razširila: «čudeži» so se množili tako, da je Siciliji že grozila poplava od deviških solza. Zadevo je bilo treba opustiti in izbrati pravi «čudež». Vatikan se je opredelil in dal prvenstvo ikoni za 450 lir v Sirakuzah. Turistična zmogljivost Sirakuz pa je vendarle največja, saj so sedež škofije, saj imajo dovolj samostanov, ki jih lahko spremene v hotele. Poslovni odbor msgr. Traglie je lahko že začel priprave, ko je iznenada zagrozila iz Turčije poslom Petrove zakladnice nevarnost. Tokrat ne od islama: katoliški škof iz Efeza je izbral neko staro hišo in ugotovil, da je v njej živela «Marija, Kristusova mati». Podjetni škof je povabil tudi romarje in preskrbel celo, da so hitro začeli graditi avtomobilsko cesto do Efeza. Vatikan pa ima rad cekine čim bliže svojih blagajn in pod Petrovo kupolo čimveč romarjev. Zato je zasnoval konkurenčni udarec proti Efezu.

Vatikanska hierarhija noče uradno potrditi «čudežev», zlasti kadar gre za tako krhke manifestacije in improvizacije, kakor je sirakuška mavčna Madona. Zato so se hoteli ogniti vsem resnim izjavam in potrdilom ter vzdrževati ta «čudež» z reklamo samo med poslovnim «Marijinim letom». Pozneje pa bi se mavec iz Sirakuz izgubil med serijami enakih šabloniziranih odlitkov bolonjske tovarne.

Zdaj pa je bilo treba dati sirakuški uprizoritvi težo, da bi odtehtala nevarni domislek iz Efeza. Vatikan je za to žrtvoval svoje oprezno načelo. Dne 13. decembra so se sestali pod predsedstvom kardinala Ruffinija vsi škofje s Sicilije, da bi po poročilu sirakuškega škofa Baranzinija potrdili «čudež plakanja v Sirakuzah», o katerem — kakor pravi resolucija — ni moč dvomiti in s katerim «deviško Marijino srce kliče vernike, naj ji izpričajo pripadnost». Da ne bi izgubili ugodne priložnosti, so škofje takoj pozvali vernike, naj pohite z milodari za graditev «svetišča objokane sirakuške device». Kardinal Ruffini pa je zbral duhovnike nekega semenišča in uprizoril začetek verske turistične sezone: «Po Lurdu in Fatimi», je rekel, «so postale Sirakuze središče čudežev in novega romanja, kjer bomo videli, kako od vseh strani prihajajo množice vernikov (misli: kupi denarja), katerih duhove bomo videli, kako «vstajajo».

Katoliški tisk je potem objavil, da morajo «vsi pošteni ljudje videti v tem dogodku božje delo» in da lahko «čudež» vidijo seveda «samo tisti, ki jim je iz nebes podeljena posebna milost.» Tako bodo morali nekateri — da ne bi dvomili o njihovi poštenosti, — v vsem tem «videti božje delo», nekateri pa se bodo prisilili, da bodo verjeli, da jim je bila podeljena «posebna milost» in da bodo, ko bodo lagali sebi, preslepili druge.

V trenutku vsega nevidenega, kar bo «videno», v siju «podeljenih milosti» in potoku solz tekočih zaradi tistih, ki niso nikoli tekle, pa bo en sam čudežni žvenket obsijal «Pontefixa Maximusa» in njegove «prince»: stvaren in otipljiv žvenket, žvenket brez duše, žvenket cekinov. Konservni mogotec bo lahko snobovsko še enkrat iztresal denar iz žepa, toda na tem kupu svetovne kovine, ki bo tekla v «svete» zakladnice «Kristusovega namestnika», bo mnogo več zlepljenega z znojem, krvjo in solzami, in sicer ne s tistimi iz mavca bolonjske serijske proizvodnje «Devic».

Tisti «nemški frater» pa je, ko je opazoval začetek fanatične zamaknjenosti in finančne trgovske operacije z imenom «Anno Mariano» morda — vsaj v trenutku «bogokletnih» misli videl ogrnjenega v svojo peklensko rdečo kuto sramote zaradi «nedovoljenih dejanj» tudi tistega, ki se je s pompom peljal v dolgem črnem «Packardu».

FRANE BARBIERI

Kje so temeljni vzroki
italijanske notranjepolitične krize

(Nadaljevanje s 3. strani)

vlade, ne mogla sestaviti nove vlade brez pomoči z desnice — seveda če bi tudi v bodoče hotela ostati na svojem stališču. Njena dosedanja politična smer pa je vse od leta 1948 šla stalno v desno in posebno zadnja doba, to se pravi doba Pellovega kabineta je izrazito pokazala, da ne namerava spremeniti svoje smeri.

Če pa vzamemo v poštev vse že prej navedene elemente, nam je jasno, da ta pot ne vodi k rešitvi. Danes sicer ne bomo ugibali, kakšen bo zaključek te krize, na vsak način pa bomo ugotovili to, kar smo rekli že v začetku, in sicer da je italijanska vladna notranja politika stopila v novo leto z zelo šepavimi koraki, ki ne obetajo nikake stabilnosti in možno je, da ubere italijanska notranja politika stopinje francoske notranje politike stalnih kriz in neravnovesja.

Zatopek pred Mihaličem v Silvestrovem teku v Sao Paolu

Zatopek je zmagal v času novega rekorda proge - Tretji Gonzaga, četrti Theys

SAO PAOLO, 1. — Emil Zatopek je zmagal v Silvestrovem teku v Sao Paolu v Braziliji v času novega rekorda 20:30.4, ki je za nekaj več kot minuto boljši od lanskega Mihaličevega. Drugi je bil lanski zmagovalec Jugoslovan Mihalič, tretji domačin Gonzaga, četrti Belgijec Lucien Theys, peti Šved Thomas Nilssen itd. Tudi Mihalič je za štiri sekunde popravil svoj lanski rekord proge, ki meri 7300 m, vendar to ni zadostovalo v borbi proti najboljšemu dolgoprogašu vseh časov Zatopku, ki že nekaj let ni doživel poraza.

Tek, ki se ga je udeležilo čez dva tisoč tekmovalcev, je bil po hladnem in jasnem vremenu. Takoj po startu, ki je bil ob hladnem in jasnem vrezilskega športnega lista «Gazetta Esportiva», ki tekmovanje prireja, je Zatopek prešel na čelo, vendar se nekaj kilometrov ni mogel ločiti od skupine najboljših, ki se ga je držala. Nato pa je Zatopek prešel v ofenzivo in se začel oddaljevati od ostalih. Za njim se je od skupine ločil Mihalič, ki pa se kljub vsem naporom ni mogel približati svetovnemu rekorderju in je prišel na cilj 300 metrov za njim.

Rezultati: 1. Emil Zatopek (CSR) 20:30.4; 2. Franjo Mihalič (Jugoslavija) 21:30.2; 3. Luis Gonzaga Rodriguez (Brazilija) 21:51.6; 4. Lucien Theys (Belgija) 22:04.5; 5. Thomas Nilssen (Svedska) 22:27.2; 6. Miranda (Argentina) 22.27.8; 7. Haro Inue (Japonska); 10. Ilmare Taipale (Finska) itd.

KOŠARKA
Borletti zmagovalec turnirja v San Remu

Na drugem mestu je Panhellinios (Atene), na tretjem pa egiptovsko moštvo St. Marc Alexandria

SAN REMO, 1. — Danes se je v San Remu končal tradicionalni novoletni košarkarski turnir, na katerem je že četrtič, letos pravzaprav s precej sreče, zmagalo milansko moštvo «Borletti», italijanski državni prvak.

Danes je «Borletti» premagal špansko moštvo «Real Madrid» in se uvrstil na prvo mesto z enakom številom točk kot atenski klub «Panhellinios». Milančanom je pripadlo prvo mesto, ker so v prejšnjih igrah premagali Grke (izgubili pa so s pariškim moštvom PUC). Zmaga v današnji tekmi s Spanci za «Borletti» ni bila lahka. V drugi tekmi so Grki sigurno premagali pariški PUC, zmagovalca nad «Borlettijem» in dosegli najboljši količnik košev.

DANASNJI REZULTATI:

«Panhellinios» (Atene) - PUC (Pariz) 65:46 (27:16).
«Borletti» (Milano) - «Real Club» (Madrid) 58:52 (24:25).

KONČNA LESTVICA:

1. **«Borletti» (Milano).**
2. **«Panhellinios» (Atene).**
3. **«St. Marc Alexandria» (Egipt).**
4. **«Real Club» (Madrid).**
5. **PUC (Pariz).**

BOZEN, 1. — Domače hokejsko moštvo H. C« Bolzano je premagalo holandsko moštvo H C. Haag s 4:3 (1:1, 2:2, 1:0).

Novara - Napoli 1:1 (1:1)

NOVARA, 1. — Nogometna tekma za italijansko prvenstvo med Novaro in Napolijem, ki je bila odigrana danes namesto v nedeljo, se je končala neodločeno 1:1 (1:1).

V tekmi pred 10.000 gledalci, ki jo je vodil sodnik Massai iz Pise, sta moštvi nastopili v naslednjih postavah:

NOVARA: Corghi; Pombia, De Togni; Feccia, Molinda, Baira; Renica, Janda, Piola, Miglioli, Savioni.

NAPOLI: Bugatti; Comaschi, Viney; Castelli, Gramaglia, Granata; Vitali, Ciccarelli, Jeppson, Amadei, Pesaola.

Gole sta dala Renica (Novara) v 12. min. in Vitali (Napoli) v 25. min. prvega polčasa. Igrišče je bilo blatno.

BARCELONA, 1. — Nogometni klub First Vienna je igral danes neodločeno z Barcelono 3:3 (2:1).

Tako mislimo mi...

Bologna - Roma	1	X	2
Fiorentina-Sampdoria	1		
Genoa - Udinese	1	X	
Inter - Palermo	1		
Juventus - Atalanta	1		
Lazio - Milan	1	X	
Legnano - Torino	1	X	
Novara - Napoli		—	
Spal - Triestina	1		
Messina - Como	X		
Modena - Cagliari	1	X	2
Pro Patria - Verona	1		
Parma - Lecce	1		
Padova - Catania	X	2	
Sambenedet.-Venezia	X		

Nogomet v letu 1953

Madžarska in Jugoslavija v Evropi, Paragvaj v Ameriki - edine neporažene reprezentance v lanskem letu - Lestvica najboljših evropskih moštev v lanskem letu

Minulo leto je bilo precej mednarodnih nogometnih tekem in pomembnih dogodkov. Prve evropske reprezentance so imele 88 tekem: 82 medsebojnih srečanj, 4 z južnoameriškimi nogometaši, 1 z nogometaši ZDA in 1 z južnoameriško reprezentanco. Južnoameriške nogometne reprezentance so imele 21 tekem. Skupno je bilo torej po evropskih statistikah 105 tekem.

Najpomembnejši dogodek je bil začetek kvalifikacijskega tekmovanja za svetovno prvenstvo. Razen tega je bila v središču pozornosti ljubiteljev nogometa tudi tekma Anglija - Kontinent ob proslavi 90-letnice angleškega nogometa.

Po številu odigranih tekem v Evropi je prva Švedska z 10 tekmami, za njo Belgija, CSR, Anglija, Norveška, Francija, Jugoslavija itd.

Le malo je reprezentanc, ki se lahko pohvalijo, da so v enem letu končale nogometno sezono brez poraza. Jugoslovanska nogometna reprezentanca je letos dosegla takšen uspeh. Izmed osmih tekem (vštevši tudi zmago mladinske reprezentance v Indoneziji), je 7 tekem odločila v svojo korist, tekmo s Turčijo pa je igrala neodločeno.

Nogometno sezono so končali brez poraza tudi Madžari. Zabeležili so 5 zmag, neodločeno pa so igrali z Avstrijo in Švedsko. Izmed vseh evropskih reprezentanc so dosegli največje uspehe. Najpomembnejši pa sta zmagi nad Angleži v Londonu in nad Avstrijci na Dunaju. Tudi Zahodna Nemčija je neporažena — dve zmagi in dve neodločeni tekmi. Albanija in ZSSR sta prav tako končali nogometno sezono nepremagani, ne prihajata pa v poštev, ker sta imeli le po eno tekmo.

Južnoameriške države so večinoma igrale med seboj, in sicer v okviru vseameriškega prvenstva. Največ tekem sta imela Urugvaj in Čile, in sicer po 7, za njima Paragvaj, Brazilija, Perù, Ekvador, Bolivija in Argentina.

Izmed 8 južnoameriških držav ima najboljšo bilanco Paragvaj, ki je izmed šestih tekem odločil 5 v svojo korist, igral pa je neodločeno z Urugvajem. Za njim je Urugvaj, ki je dobil 5 tekem izmed sed nih, neodločen rezultat je dosegel s Paragvajem, poraz pa je doživel z Brazilijo. Brazilija je dobila štiri tekme, premagala pa sta jo Čile in Paragvaj. Argentina je igrala samo s Španijo in zmagala z rezultatom 1:0, medtem ko tekme z Anglijo ni končala (prekinjena je bila zaradi slabega vremena pri stanju 0:0).

Evropske reprezentance so imele štiri tekme z južnoameriškimi državami: Španija je premagala Čile z 2:1, doživela pa je poraz z Argentino. Anglija je premagala Čile z 2:1, izgubila pa je z enakim rezultatom v tekmi z Urugvajem.

V Evropi je bilo največ zanimanja za kvalifikacijske tekme, za svetovno prvenstvo. Priglasilo se je 37 držav, ki so jih razporedili v 13 skupinah. Doslej je bilo 33 tekem, oziroma 35, ker je Poljska predala obe tekmi Madžarski.

I. SKUPINA						
Nemčija	3	2	1	0	9:2	5
Saar	3	1	1	1	3:5	3
Norveška	4	0	2	2	4:9	2
II. SKUPINA						
Belgija	4	3	1	0	11:6	7
Švedska	4	1	1	2	9:8	3
Finska	4	0	2	2	9:13	2
III. SKUPINA						
Anglija	2	2	0	0	7:2	4
Škotska	3	1	1	1	6:7	3
Wales	3	0	1	2	5:10	1
Sev. Irska	1	0	0	1	1:3	0
IV. SKUPINA						
Francija	4	4	0	0	20:4	8
Svob. Irska	3	1	0	2	4:6	2
Luksemburg	3	0	0	3	1:18	0
V. SKUPINA						
Avstrija	2	1	1	0	9:1	3
Portugalska	2	0	1	1	1:9	1
VI. SKUPINA						
Turčija in Španija igrata kvalifikacije 1954. leta.						
VII. SKUPINA						
Poljska je predala obe tekmi Madžarski p. f.						
VIII. SKUPINA						
ČSR	4	3	1	0	5:1	7
Romunija	4	2	0	2	5:5	4
Bolgarija	4	0	1	3	3:7	1
IX. SKUPINA						
Italija	1	1	0	0	2:1	2
Egipt	1	0	0	1	1:2	0
X. SKUPINA						
Jugoslavija	2	2	0	0	2:0	4
Grčija	2	1	0	1	1:1	2
Izrael	2	0	0	2	0:2	0
XI. SKUPINA						
Mehika	1	1	0	0	8:2	2
Haiti	1	0	0	1	0:8	0
ZDA	0	0	0	0	0:0	0
XII. SKUPINA						
Brazilija, Čile in Paragvaj igrajo 1954. leta.						
XIII. SKUPINA						
Japonska in Južna Koreja igrata 1954. leta.						

Angleži so doživeli največje in najneugodnejše presenečenje. Izgubili so prvo tekmo na svojem igrišču. Ni manjkalo dosti, da bi to doživeli tudi ob proslavi 90. obletnice angleškega nogometa, vendar pa so bili takrat nepremagani, čeprav jih je reprezentanca kontinenta popolnoma nadigrala. To pa je bilo samo kratko odlaganje tistega, kar so morali doživeti. Madžari so jih premagali v Wembleyu z rezultatom 6:3.

Nekdanji učitelji so zaostali za učenci. Če primerjamo njihov način igre z igro evropskih reprezentanc, je bilo že prej jasno, da bodo doživeli polom. Angleži so posamezniki izvrstni nogometaši. Kot moštvo pa igrajo Angleži preveč šablonsko in niso v igri prav nič duhoviti. Evropski nogometaši so mnogo bolj napredovali: imajo smisel za igro, duhovito kombinirajo, so dobri taktiki, obvladajo različne sisteme.

Tudi v tekmi s takšnimi nogometaši ne deluje angleški stroj, kot je treba. Angleži bodo morali spremeniti svoj način igre. Predvsem pa se bodo morali znebiti šablon.

Ob koncu leta se po navadi sestavljajo lestvice najboljših športnikov in moštev v raznih športnih panogah. Ponekod je to lahko, drugod pa se spet pojavlja kočljivo vprašanje kriterijev, po katerih se določa položaj na lestvici. Z vsemi temi omejitvami je sestavil beograjski športni novinar Ljubomir Lovrič, nekdanji vratar državne nogometne reprezentance (in junak tekme Jugoslavija - Anglija 2:1 leta 1939 v Beogradu) lestvico najboljših evropskih nogometnih reprezentanc, pri čemer je vzel za merilo rezultate, število tekem in ugled nasprotnikov. Tako je dosegel precej točno sliko uspehov evropskih nogometnih reprezentanco v lanskem letu.

Po njegovem mnenju je vrstni red evropskih nogometnih reprezentanc v letu 1953 naslednji:

1. MADŽARSKA - *premagala je Anglijo, Avstrijo, Švedsko, Italijo in CSR, neodločeno je igrala z Avstrijo in Švedsko.*

2. ANGLIJA - *premagala je Čile, ZDA, Wales (dvakrat) in Severno Irsko, igrala neodločeno s kontinentom, Škotsko in Argentino (ta tekma je bila prekinjena pri rezultatu 0:0 zaradi slabega vremena), izgubila pa je v tekmah z Urugvajem in Madžarsko.*

3. JUGOSLAVIJA - *premagala je Wales, Francijo, Belgijo, Grčijo, Egipt in Izrael, neodločeno pa je igrala s Turčijo. Poraza v tem letu ni doživela.*

4. - 6. SVEDSKA - *premagala je Škotsko, Francijo in Dansko, neodločeno je igrala z Madžarsko, Španijo in Norveško, poražena pa je bila od Belgije (dvakrat) in Madžarske.*

BELGIJA - *premagala je Švedsko (dvakrat), Finsko, Holandsko, neodločeno je igrala s Finsko in Švico, izgubila je z Jugoslavijo, Holandsko in Španijo.*

ŠPANIJA - *premagala je Čile, Belgijo in Luksemburg, neodločeno je igrala s Švedsko, izgubila je z Argentino.*

7. - 8. SKOTSKA - *premagala je Severno Irsko, neodločeno je igrala z Anglijo in Walesom, izgubila pa je s Švedsko.*

AVSTRIJA - *premagala je Portugalsko, neodločeno je igrala z Madžarsko, Zahodno Nemčijo in Portugalsko, izgubila je z Madžarsko in Severno Irsko.*

9. ZAHODNA NEMČIJA - *premagala je Posarje in Norveško, igrala je neodločeno z Norveško in Avstrijo.*

10. FRANCIJA - *premagala je Wales, Luksemburg (dvakrat), izgubila je z Jugoslakrat), izgubila je z Jugoslavijo, Švico, Holandsko in Švedsko.*

Prvo mesto zasluženo pripada Madžarom. To leto so dosegli odlične rezultate nad zelo dobrimi nasprotniki. Njihov največji uspeh je bila zmaga v Londonu.

Angleže je dal Lovrič na drugo mesto. Dejansko leto 1953 za Anglijo ni bilo zelo uspešno, saj so v tem letu prvič izgubili na lastnem terenu. Vendar so v luči rezultatov na mednarodni nogometni areni vsekakor evropska reprezentanca številka dve. Jugoslovanska reprezentanca je imela močnejše in slabše nasprotnike in zaključila je leto brez poraza, glede na rezultate njene državne reprezentance in ostalih evropskih moštev ji vsekakor pripada tretje mesto.

Težko je določiti točno mesto Švedske, Španije in Belgije. Švedska je dosegla vrsto višjih rezultatov in zmag, bilanco pa sta ji pokvarila dva poraza proti Belgiji, zaradi česar se tudi ni kvalificirala v finale svetovnega prvenstva. Vendar ni mogoče niti Belgije, niti Španije postaviti pred Švedsko, kajti če se upoštevajo skupni rezultati, je težko dati prednost eni ali drugi reprezentanci.

Po velikih uspehih v zadnjih letih je imela Avstrija v preteklem letu slabo bilanco, ki najbrž ne izraža njene dejanske današnje vrednosti. Tako so se pred njo uvrstile reprezentance, ki jih je včasih pogosto premagovala. Avstrija je zato v spodnji polovici lestvice. Tudi Škotska ni dosegla večjih uspehov. Odigrala je malo število tekem, njen najboljši rezultat pa je neodločena igra z Anglijo v Londonu.

Tudi reprezentanca Francije ni imela mnogo uspehov. Zabeležila je pet zmag, od katerih je najlepša zmaga 6:1 v igri z Walesom v Parizu. Izgubila pa je štiri tekme; njeni največji neuspeh sta poraza v Parizu v tekmah s Holandsko in Švico. Zato je uvrščena šele na deseto mesto.

Na lestvici ni Italije, ker je igrala samo štiri tekme in dosegla slabo bilanco.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Silvestrovanje v Gorici

Letos ni bilo na bloku pri Rdeči hiši voščil - Sprejem pri goriškem prefektu in veselo razpoloženje v mestu in na deželi

Poleg voščil v vsaki družini, med sorodniki in znanci so pri vstopu v novo leto v navadi tudi voščila uradnega značaja. Tako je v četrtek celo dopoldne prejemal in vračal voščila tudi goriški prefekt De Zerbi, ki je poleg predstavnikov številnih lokalnih oblasti in pokrajinskega osebja sprejel tudi pokrajinske svetovalce, med njimi dva zastopnika slovenske manjšine.

Da je preteklo leto 1953 bilo najbolj napeto, kar zadeva odnose dveh držav, stikajočih se prav tu v Gorici, dokazuje tudi to, da je na Silvestrov večer obmejni blok pri Rdeči hiši deloval kot po navadi. Kot se mnogi še spominjajo in tudi kronika je to vest z veseljem zabeležila, se je v noči med 1952 in 1953 blok pri Rdeči hiši nenadoma odprl za vse stražnike in carinike. Z jugoslovanske strani je prišlo povabilo italijanskim obmejnim organom in ti so se mu odzvali ter odšli na «rakijo», zatem pa so se «ti in oni» skupno vrnili in pri «Vinčetu» nalili na zdravje in srečo v novem letu 1953. Toda leto 1953 ni bilo veselo, niti za uniformirane, niti za ostalo prebivalstvo; oktobrski diktat je povzročil dotok močnih vojaških oddelkov najprej na tej in potem še na oni strani meje. Z dobro voljo je bila ta nevarnost odstranjena in ni bilo umestno, da bi primer lanskega silvestrovanja pri Rdeči hiši postal običaj, kot dober znak za možnost sožitja in dobrega sosedstva dveh sosednih držav.

Novo leto 1954 so Goričani in okoličani pričakali na najbolj vesel način. Javni lokali so bili odprti do jutranjih ur. Plesišča pa so bila natrpana ljudi, ki so hoteli dati že prvo minuto vesel pozdrav novemu letu.

Pri «Zlatem pajku» je bilo zbrano zelo veliko meščanov in vaščanov. Dobre volje ni manjkalo; zlasti pa ne okoli polnoči, ko so v dvorani ugasili luči in je pokanje pri odpiranju steklenic šampanjca naznanilo novo leto. Znanci so si stisnili roke in si voščili srečno novo leto in vse najboljše. Po polnoči je bilo še bolj razgibano. V dvorani so se plesalci zbrali v skupine ter prepevali in se veselili.

Koline, koline...

Zdaj je čas klobas in ocvirkov, kot nam kažejo stare pratike in koledarji. Tega se držijo tudi naši Kraševci, ki so v jeseni vneto pobirali kostanj in druge primerne gozdne sadeže za prašičke, da bi se do praznikov zredili ter bi bili pripravljeni za pod nož. Kraški človek ni bogat, njegove njivice so majhne, njegov zaslužek je v glavnem živinoreja. Po prvi svetovni vojni se je precej ljudi preselilo zaradi zaslužka v Tržič in Ronke, danes pa še za tiste ni dovolj zaslužka in domačin iz Doberdoba, Poljan, Jamelj itd. le težko najde delo v tovarnah in je zatorej primoran s svojim skromnim premoženjem ravnati tako, da mu čim več donaša. Reja prašiča ima velik pomen za kraško družino in klanje domačega ali tudi v dolini kupljenega prašiča je pravi praznik, na katerega povabijo sorodnike in sosede.

Odnesli so kokoši in perilo

Pred nekaj dnevi so se neznanci ponoči prikradli na dvorišče hiše št. 12 v Ul. Aprica, v delavskem rajonu Sv. Roka. V naglici so najprej pobrali dve majici, dve brisači, par nogavic in še kos perila z vrvi, na katero je oprano perilo obesila prejšnji večer 50-letna Alberta Pecorari. S tem blagom pa se tatovi niso zadovoljili, vdrli so v kokšnjak, iz katerega so izvlekli in odnesli 4 kokoši; najbrž so se jih privoščili za Novo leto. Kar skozi ograjo so nato krenili na sosedno dvorišče, kjer so uspeli obogatiti svoj plen še z eno kokošjo ter kosi perila. Skupna vrednost ukradenega blaga znaša nad 20.000 lir.

Seja odbora pokrajinske uprave

Odbor pokrajinske uprave je predsinočnjim imel svojo redno sejo pod predsedstvom odv. A. Culota. Razpravljali so povečini o upravnih zadevah.

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Urbani-Albanese, Ul. Rossini 1 - tel. 24-43; od 8. do 12. pa je dežurna lekarna Cristofoletti, Travnik 14 - tel. 29-72.

Razdeljevanje podpor za prihodnji mesec

Občinsko podporno društvo (ECA) sporoča vsem svojim oskrbovancem, da bo razdeljevalo podpore za mesec januar po sledečem abecednem redu, ki je na vpogled tudi na sedežu društva v Ul. Baiamonti 22:

sobota, 2. januarja črke A, B, C; ponedeljek 4. januarja D, E, F, G; torek, 5. januarja H, I, K, L; četrtek, 7. januarja M, N, O; petek, 8. januarja P, Q, R; sobota, 9. januarja S, T; ponedeljek, 11. januarja U, V, Z.

Prosilci naj se javijo kakor vedno dan pred določenim dnem in naj prinesejo s seboj potrdilo o brezposelnosti, za dvig potrebnega obrazca. Po 11. januarju se ne bodo več sprejemale prošnje za podeljevanje podpor v mesecu januarju.

REZIJA

Priseljevanje tujcev

Iz občinskih podatkov je razvidno da smo imeli v naši občini letos 54 rojstev, 27 ljudi pa je umrlo. Tako je znašal naravni prirastek 27 ljudi. Dejansko pa je prebivalstvo naše občine naraslo letos za 60 oseb, ker so se v tem času priselile 102 osebi, izselilo pa se jih je 69. Toda medtem ko so se izseljevali slovenski domačini, so med novimi priseljenci povečini Furlani in Italijani. Tudi tu se vidi načrtna raznarodovalna politika pristojnih oblasti, ki podpirajo tuje prišleke, medtem ko morajo domačini v tujino za kruhom.

VIDEMSKI SPORAZUM V NOVEMBRU

Izdali 7 uvoznih in 4 izvozna dovoljenja

Uvozili so za 16.692.156 lir, izvozili pa za 10.914.895 lir blaga

V okviru trgovinskega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo za obmejno zamenjavo blaga je bilo v mesecu novembru uvoženega blaga v skupnem znesku 16.692.156 lir. Blaga pa so izvozili za 10.914.895 lir.

Izdanih je bilo 7 uvoznih dovolilnic za drva, lignit, krmo in suhe gobe. Za izvoz pa so bila izdana 4 dovoljenja za tekstil, sadje in razno.

Saldo stanja avtonomnega kompenzacijskega računa je znašal dne 30. novembra 51.777.177 lir. Sprejeta plačila so znašala 940 milijonov 11.986 lir; izvršena plačila pa 866 milijonov 458.654 lir; neizpolnjena plačila za dela v teku 21.776.155 lir.

Kot je razvidno iz poročila je bila razmenjava v novembru mesecu zelo majhna, zaradi nastale politične situacije, vendar je upati, da se bo trgovina med Italijo in Jugoslavijo izboljšala v letu 1954, kar predvidevajo tudi goriški trgovski krogi.

Obvestilo županstva

Na davčnem občinskem uradu v Gorici, Ul. Crispi 5 so na vpogled sledeči davčni seznami:

1. Glavni seznam raznih občinskih davkov za leto 1954;
2. dodatni seznam 1. serije 1954 družinskega davka za leto 1953;
3. dodatni seznam 1. serije 1954 družinskega davka za leta 1951 in 1952.

Interesenti si lahko ogledajo sezname v dopoldanskih uradnih urah od 9. do 12.

Najdeni listnici in denarnica

Pred dnevi sta bili v mestu najdeni listnici in denarnica s večjimi vsotami denarja. Pošteni najditelji so najdeno blago oddali občinskemu ekonomatu.

KINO

CORSO. 17: «Giuseppe Verdi», barvni film, P. Cressoy in A. M. Ferrero.
VERDI. 17: «Vila Borghese», E. De Filippo in V. De Sica.
CENTRALE. 17: «Fernandel in ženske», Fernandel in P. Dubost.
VITTORIA. 17: «Smo v galeriji», N. Pizzi, C. Dapporto.
MODERNO. 17: «Tokio dosier 212», F. Marly in R. Peyton.

IZ PEVME

Zaman ves trud

Kominformisti vsiljujejo italijanski tisk

Iz Pevme nam pišejo, da so imeli za praznike večkrat obisk raznašalcev «Unità», ki so sicer boječe, toda vsiljivo, ponujali znani kominformistični list skoraj po vseh hišah. Domači voditelji so najbrž ugotovili, da «Delo» ne more in ne more prestopiti več vrat pevmskih hiš, razen seveda pri starih zapeljanih kominformistih iz dolnjega konca vasi. Zaradi tega so spremenili taktiko in celo list. Po hišah pošiljajo mlade dečke, katerim človek lahko samo pokaže vrata in nič več. Z vsiljevanjem «Unità» pa se odnos večine Pevmcev do časopisov, ki so v bistvu, ako ne na videz, enaki raznim drugim glasilom italijanskih iredentističnih strank ni spremenil, zatorej je vsak nadaljnji trud odveč.

Še nekaj so pripomnili domačini: kominformovsko vodstvo iz Gorice se zaman trudi, da bi drugim strankam pomagalo poitalijančevati slovensko prebivalstvo, tudi s ponujanjem italijanskega glasila. Pevmci so bili vedno dobri sosedje z Italijani v bližnjih krajih in so medsebojno trgovali in tudi delali, kar je še vedno v navadi, vendar ne bodo dopustili, da bi jim neka stranka pod krinko prijateljstva vsilila to, proti čemur so se borili ves dolgi čas fašistične okupacije.

Moskovska igra
med Židi in Arabci

(Nadaljevanje s 3. strani)

bo plačala Izraelu 750 milijonov dolarjev za odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli Židje v času nacistične vladavine v Nemčiji. Moskva pa je tedaj po svojih agentih v Izraelu izzvala ostro kampanjo proti izraelski vladi s pretvezo, da izraelska vlada prodaja za dolarje kri 6 milijonov Židov, ki jih je nacistična Nemčija pomorila. Ne smemo si misliti pa, da bi to bilo iskreno. Moskva je izbrala to gonjo za to, da bi si prisvojila onih 300 milijonov dolarjev, ko jih je izraelska država zahtevala od Vzhodne Nemčije kot odškodnino za utrpelo škodo v dobi nacizma.

Po Stalinovi smrti se je protižidovski val, ki je zavzel v Sovjetski zvezi, satelitskih državah ter tudi v njenih odnosih do židovske države same že tako ostre poteze, kmalu ublažil in Sovjetska zveza je postala že nekak pokrovitelj židovske države. Znak za to je nekako posredno priznanje Jeruzalema kot prestolnice židovske države. Izraelska vlada je lansko leto sklenila, da bo prenesla svoje zunanje ministrstvo v Jeruzalem. To je prav gotovo bilo demonstrativno dejanje proti Arabcem in sovjetski ambasador v Izraelu Abramov je bil med vsemi diplomatskimi zastopniki v izraelski državi prvi, ki je prenesel ambasado v Jeruzalem.

Teh nekaj dokazov o nenačelnosti sovjetske zunanje politike in predvsem o njenih odnosih do Bližnjega vzhoda nam jasno dokazujejo, da si je Moskva izbrala nujno pot imperialistične države in sicer tako poznano metodo «Divide et impera», to se pravi ustvarjaj spor in zmedo, razbijaj enotnost, ustvarjaj nesoglasja in razdore, da bo tvoja igra laže uspela. Razumljivo je, da je taka igra možna predvsem v takih predelih, kot je Bližnji vzhod, kjer so posebno izrazita nesoglasja, ki so posledica stoletnega kolonialnega suženjstva. Na vsak način pa to ni najlepša legitimacija za politiko države, ki se proglaša za socialistično.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir, Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - T 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst